

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KATE CHOPIN
**Bir Çift
İpek Çorap**
ve Başka Öyküler

ÇEVİRİ: ERGİN ÖZLER

Can Klasik

Bir Çift İpek Çorap ve Başka Öyküler, Kate Chopin

İngilizce aslından çeviren: Ergin Özler

A Night in Acadie and other stories

İlk baskı (çeviriye kaynak olan baskı): Way & Williams, 1897

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Haziran 2021, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak illüstrasyonu: Mehmet Şakir Kış

Baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 44009

ISBN 978-975-07-5142-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

KATE CHOPIN
BİR ÇİFT İPEK
ÇORAP VE BAŞKA
ÖYKÜLER

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren
Ergin Özler

♥can

Kate Chopin'in Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

***Uyanış*, 2020**

KATE CHOPIN, 8 Şubat 1850'de Missouri, ABD'de Catherine O'Flaherty olarak dünyaya geldi. Annesi, St. Louis'deki Fransız ailelerden birine mensuptu. Beş yaşındayken kaybettiği babası ise İrlanda asıllı, başarılı bir işinsanıydı. Chopin, kadınların yönetimindeki bir evde büyüdü. Anneannesi onun yaşantısında bilhassa önemli bir rol oynadı, güçlü ve bağımsız bir kadın figürü olarak muazzam bir örnek teşkil etti. Yirmi yaşındayken, varlıklı bir adam olan Oscar Chopin'le evlendi. Kocasının ölümünden sonra ilk romanı *At Fault*'u (Kusurlu) yazdı. Bundan dokuz yıl sonra yayımladığı ünlü romanı *Uyanış*'la tüm tepkileri üzerine çekti ve sansüre uğradı. Kitaplarında kadınlık ve annelik meselelerini yaşadığı dönemden beklenmeyecek bir açıksözlülükle ele alan Chopin, 22 Ağustos 1904'te öldü. Bir yazar olarak eserleri, günümüzde kadın özgürleşmesi bağlamında yeniden keşfedilmektedir.

ERGİN ÖZLER, Berklee College of Music'in Profesyonel Müzik Bölümü'nden meslek ve İTÜ'nün Müzik İleri Araştırmalar Merkezi'nden Ses Tasarımı ve Mühendisliği yüksek lisans diplomalarını aldı. İstanbul SAE ve İstanbul Aydın Üniversitesi'nde müzik teknolojisi ve ses tasarımı dersleri verdi. Bilfiil ses mühendisi olarak çalıştığı 20 yılda çok sayıda tanınmış sanatçının albüm ve 45'liklerini kaydetti.

DÉSİRÉE'NİN BEBEĞİ

Güzel bir gündü; Madam Valmondé, arabasıyla Désirée'yi ve bebeğini görmeye L'Abri'ye gitti.

Désirée'yi bir bebekle düşünmek onu güldürdü çünkü Desirée'nin neredeyse bir bebek olduğu günler daha dün gibiydi; Mösyö, onu Valmondé'nin giriş kapısından atla geçerken büyük taş sütunun gölgesinde uyur bulmuştu.

Ufaklık onun kollarında uyanmış ve "Dada" diye ağlamaya başlamıştı. Tüm yapabildiği ya da söyleyebildiği buydu. Kimileri, kaybolmuş ve oraya kendi başına gelmiş olabileceğini düşünmüştü, zira yeni yeni yürüdüğü yaştaydı. Yaygın kanı, çadır bezi tenteli arabalarıyla seyahat eden bir grup Texas'lı tarafından kasten bırakıldığıydı. Akşamüzeri, Coton Maïs'in plantasyonun hemen aşağısında işlettiği feribotla suyu geçmişlerdi. Zamanla Madam Valmondé, biri hariç tüm iddiaları bir kenara bıraktı. Çocuksuz olduğunu gören Tanrı hayırlı bir müdahaleyle ona şefkatini verebileceği bir evlat bağışlamıştı. Kız büyüdükçe güzel ve iyi kalpli, sevgi dolu ve içten biri olmuştu – Valmondé'nin idolüydü.

Tevekkeli değil, on sekiz yıl önce bir gün gölgesinde uyuyakaldığı taş sütunun önünde dururken, oradan atıyla geçen Armand Aubingy onu görmüş ve âşık olmuştu.

Tüm Aubingy'ler böyle severdi, tabancayla vurulmuş gibi. Şaşılabak şey, ona daha önce âşık olmamasıydı; onu çocukluğundan beri tanıyordu. Annesi Paris'te öldükten sonra babası onu alıp L'Abri'ye getirdiğinde Armand daha sekiz yaşındaydı. O gün, onu kapıda gördüğünde içinde uyanan tutku bir çığ, bir bozkır yangını ya da tüm engelleri aşan herhangi bir şey gibi yayılmıştı.

Mösyö Valmondé nesnel bir tavır takınmış, her şeyin enine boyuna düşünülmesini istemişti. Her şeyden kastı kızın bilinmeyen nesebiydi. Armand kızın gözlerine bakmış ve gerisini umursamamıştı. Kendisine kızın bir soyadının olmadığı hatırlatıldı. Desirée'ye Louisana'nın en eski ve en onurlu soyadını verebilirdi, bir ismin ne önemi vardı ki? Paris'ten *corbeille*¹ sipariş etti ve gelene kadar sabırla kendini tuttu; akabinde evlendiler.

Madam Valmondé, Désirée'yi ve bebeği dört haftadır görmüyordu. L'Abri'ye vardığında, her zamanki gibi mülkün ilk manzarasıyla ürperdi. Burası uzun yıllar boyunca bir hanımın sevecen varlığından yoksun kalmış hüznünlü bir yerdi, zira Mösyö Aubingy kendi toprağını asla terk etmeyecek kadar çok seven karısıyla Fransa'da evlenmiş ve onu oraya gömmüştü. Bir kukuleta gibi keskin bir eğimle simsiyah aşağı inen çatı, sarı sıvalı evi çevreleyen balkonların ötesine uzanıyordu. Yakınındaki büyük, heybetli meşeler sık yapraklı upuzun dallarıyla evi bir tabut örtüsü gibi gölgeliyordu. Genç Aubingy'nin katı kuralları vardı. Rahat ve hoşgörölü eski efendileri hayattayken mutlu mesut yaşayan zenciler, onun idaresi altında neşeyi unutmuşlardı.

1. (Fr.) *Corbeille de marriage*, evlilik sepeti. Damadın geline verdiği hediyeler. 19. yüzyıl Fransa'sında önemli bir âdet, evlilik akdinin imzalanmasının ardından damadın geline verdiği hediye sepeti. Genellikle çeyizin yüzde beşi ile onu değerinde olurdu. Yüzyıl sonlarına doğru sepet önemli bir mobilyaya dönüştü, kapaklı küçük bir yazı masası veya sandık formunu aldı. (Ç.N.)

Yavaş yavaş eski gücüne kavuşan genç anne bir kanepeye krem rengi muslinler ve danteller içinde boyly boyunca uzanmıştı. Bebek yanında, kolunun üzerindeydi, memesinde uyuyakalmıştı. Melez hemşire kadın bir pencere kenarına oturmuş yelpazeleniyordu.

Madam Valmondé iri bedeniyle eğildi ve Désirée'yi öptü, kısa bir süreliğine ona şefkatle sarıldı. Sonra çocuğa döndü.

"Bu bebek değil!" diye ünledi şaşkın bir ses tonuyla. O günlerde Valmondé'de Fransızca konuşuluyordu.

"Şaşıracığını biliyordum," diye güldü Désirée, "ne kadar da büyüdü küçük *cochon de lait*!" Bacaklarına bak anne, ellerine ve tırnaklarına – gerçek tırnaklar. Zandrine onları bu sabah kesmek zorunda kaldı. Öyle değil mi Zandrine?"

Kadın örtülü başını soylu bir edayla öne eğdi, "*Mais si, madame*²," dedi.

"Nasıl ağladığını bir duysan," diye devam etti Désirée, "kulakları sağır ediyor. Geçen gün Armand onu ta La Blanche'ın barakasından duydu."

Madam Valmondé gözlerini çocuktan hiç ayırmamıştı. Onu kucağına aldı ve en ışıklı pencereye yürüdü. Bebeği titizlikle inceledi, sonra pencereden tarlaları seyreten Zandrine'e sorgularcasına baktı.

"Evet, çocuk büyümüş ve değişmiş," dedi Madam Valmondé, onu yavaşça annesinin yanına bırakırken. "Armand ne diyor?"

Désirée'nin yüzü mutluluğun ta kendisiyle aydınlandı.

"Ah, Armand cemaatin en gururlu babası, kendisi kabul etmese de sanırım en çok ismini devam ettirecek

1. (Fr.) Süt domuzu. (Ç.N.)

2. (Fr.) Evet madam. (Ç.N.)

bir oğlu olduğu için; ama kız olsaydı da severdim diyor. Fakat ben bunun doğru olmadığını biliyorum. Beni memnun etmek için öyle söylüyor. Ve anne,” diye ekledi Madam Valmonde’nin başını aşağıya, kendine doğru çekerek ve fısıltıyla konuştu, “hiçbirini cezalandırmadı –biri ni dahi– bebek doğduğundan beri. İşt en kaçmak için bacağı nı yakmış numarası yapan Négrillion’u bile; sadece güldü ve Négrillion’un büyük bir sahtekâr olduğunu söyledi. Ah, anne o kadar mutluyum ki korkuyorum.”

Désirée’nin söyledikleri doğru ydu. Evlilik ve ardından oğlunun doğumu, Armand Aubingy’nin buyurgan ve müşkül pesent mizacını bir hayli yumuşatmıştı. Bu, iyi huylu Désirée’yi fazlasıyla mutlu etmişti zira ona çılgınca âşıktı. Armand sinirlendiğinde Désirée titriyor ama onu yine de seviyordu. Gülümsediğinde bunu Tanrı’nın en büyük lütfu sayıyordu. Neyse ki Armand’ın esmer, yakışıklı yüzü ona âşık olduğu günden beri sıkça somurtmadığı için biçimsizleşmemişti.

Bebek üç aylıkken Désirée bir gün havada huzurunu tehdit eden bir şey olduğu inancıyla uyandı. Öncele ri bu şeyi kavraması fazlasıyla güçtü, huzursuzluk veren bir imadan ibaretti: siyahlar arasında gizemli bir hava; sudan bahanelerle ziyarete gelen alakasız komşular. Ardından kocasının tavrındaki tuhaf, korkunç ve nedenini sormaya cesaret edemediği değişim. Armand onunla konuşurken sevgi ışığı sönmüş izlenimi veren gözlerini kendisinden kaçırıyordu. Eve gelmiyor, geldiğinde de açıklama yapmaksızın onun ve çocuğunun yanında vakit geçirmekten imtina ediyordu. Kölelere de sanki şeytan aniden ruhunu ele geçirmiş gibi davranıyordu. Désirée öylesine perişandı ki ölebilirdi.

Sıcak bir öğle üzeri üzerinde *peignoir*’ıyla¹ odasında

1. (Fr.) Bornoz. (Ç.N.)

oturmuş parmaklarını omuzlarına dökülen uzun, ipeksi kahverengi saçlarının arasında dalgın dalgın gezdiriyordu. Bebek etrafı saten cibinlikli, ihtişamlı bir tahta benzeyen büyük maun yatağında yarı çıplak uyuyordu. La Blanche'ın küçük *quadroon*¹ oğullarından biri –o da yarı çıplaktı– bebeğin başında durmuş, tavus kuşu tüyünden bir yelpazeyi aheste aheste sallıyordu. Désirée etrafını saran tehditkâr sise nüfuz edebilmek için çabalarken düşünceli ve üzgün gözlerini bebeğe dikmişti. Bakışlarını bebeğinden onun yanında duran oğlana, sonra bebeğine tekrar tekrar kaydırdı. “Ah!” İçinde tutamadığı, dudaklarından bilinçsizce dökülen bir haykırıştı bu. Damarlarındaki kan buz kesmişti, yüzü yapış yapış nemlenmişti.

Désirée *quadroon* çocukla konuşmaya çalıştı, ne var ki ilk denemesinde sesi çıkmadı. Oğlan adının söylendiğini duyunca başını kaldırıp baktı; hanımı kapıyı işaret ediyordu. Devasa yumuşak yelpazeyi bir kenara bıraktı ve cilalı yer döşemesinin üzerinde çıplak ayak parmaklarının ucuna basa basa usulca odayı terk etti.

Désirée bakışlarını çocuğuna mıhlamış hareketsiz duruyordu ve yüzü dehşet içindeydi.

Kocasını odaya girdi, onu fark etmeden masaya yürüdü ve üzerini kaplayan kâğıtlar arasında bir şey aramaya koyuldu.

“Armand,” diye seslendi Désirée, eğer içinde biraz insanlık varsa onu kalbinden hançerlemesi gereken bir ses tonuyla. Fakat o, fark etmedi bile. “Armand,” dedi yeniden Désirée. Sonra ayağa kalktı ve ona doğru yürürken sendeledi. “Armand,” diye inledi bir kez daha onun kolunu kavrayarak, “çocuğumuza bak. Bu ne demek? Söyle bana.”

1. (İng.) Ecdadı dörtte bir siyah; yani büyükanne ve büyükbabaları arasında üç beyaz, bir siyah olan kişi. (Ç.N.)

Armand kolunu tutan Désirée'nin parmaklarını soğuk bir tavırla ama nazikçe gevşetti ve elini itti.

"Bana bunun ne anlama geldiğini söyle!" diye çaresizce bağırdı Désirée.

"Anlamı şu," diye yanıtladı umursamazca Armand, "çocuk beyaz değil; demek ki sen beyaz değilsin."

Bu suçlamanın tam olarak ne anlama geldiğini çabucak fark edince Désirée alışılmadık bir cesaretle itiraz etti:

"Yalan bu, doğru değil, ben beyazım! Saçıma bak, kahverengi; gözlerim gri, Armand gri olduğunu biliyordun. Ayrıca açık tenliyim," dedi onun bileğini kavrayarak. "Elime bak; seninkilerden beyaz Armand" diyerek isterik bir şekilde güldü.

"La Blanche'inkiler kadar beyaz," diye yanıtladı Armand zalimce, hemen arkasından onu çocuğuyla yalnız bırakarak odayı terk etti.

Désirée elinde bir kalem tutabilme gücünü bulduğunda Madam Valmondé'ye çaresizlikle dolu bir mektup yazdı:

"Anneciğim, bana beyaz olmadığımı söylüyorlar. Armand bana, 'Beyaz değilsin,' dedi. Tanrı aşkına onlara bunun doğru olmadığını anlat. Gerçek olmadığını biliyor olmalısın. Öleceğim. Ölmem gerek. Bu denli mutsuzken yaşayamam."

Gelen cevap kısa ve özdü:

"Désirée'm canım, evine, Valmondé'ye gel; seni seven annene geri dön. Çocuğunla birlikte gel."

Mektup eline ulaşınca, Désirée onu alıp kocasının çalışma odasına gitti ve mektubu Armand'ın önünde oturduğu masanın üzerine açık olarak koydu. Taştan bir suret gibiydi: sessiz, beyaz, kıpırtısız.

Armand soğuk gözleriyle sessizlik içinde yazılı sözcükleri taradı. Hiçbir şey demedi. "Gitmeli miyim Ar-

mand?" diye sordu Désirée, ıstıraplı bir tereddütle keskinleşen sesiyle.

"Evet, git."

"Gitmemi istiyor musun?"

"Evet, gitmeni istiyorum."

Armand gücü her şeye yeten Tanrı'nın kendisine zalimce ve adaletsizce davrandığını düşünüyor ve nasılsa, karısının ruhunu böyle hançerleyerek ondan intikam aldığına inanıyordu. Üstelik, evine ve ismine bilmeden verdiği zarar yüzünden artık onu sevmiyordu.

Desirée aldığı darbeyle sersemleyen biri gibi arkasını döndü ve kocasının ona seslenmesini umarak kapıya doğru yavaş yavaş yürüdü.

"Hoşça kal Armand," diye inledi.

Armand cevap vermedi. Bu, kadere indirdiği son darbeydi.

Désirée çocuğunu almaya gitti. Zandrine kucağında bebekle loş balkonu arşınıyordu. Tek kelime açıklama yapmadan ufaklığı dadının kollarından aldı, merdivenlerden indi ve yeşil meşe dallarının altından yürüyerek uzaklaştı.

Bir ekim akşamüstüydü; güneş yeni batıyordu. Esintisiz tarlalarda zenciler pamuk topluyordu.

Désirée ne üzerindeki ince beyaz elbiseyi ne de terliklerini değiştirmişti. Başı açıktı ve güneşin ışınları kahverengi örgülerinde altın sarısı parıltılar yaratıyordu. Hayli uzaktaki Valmondé Plantasyonu'na giden geniş, aşınmış yola girmedi. Anızların yumuşak ayaklarını yaraladığı ve ince elbisesini lime lime ettiği ıssız tarla boyunca yürüdü.

Derin ve ağır ağır akan bataklıkli nehir kolunun kıyısını sımsıkı sarmış sazların ve söğütlerin arasında kayboldu ve bir daha geri gelmedi.

Birkaç hafta sonra, L'Abri'de tuhaf bir gösteri sergi-

lendi. Adamakıllı süpürülmüş arka avlunun ortasında büyük bir kamp ateşi yanıyordu. Armand Aubingy gösterinin manzarasına hâkim geniş bahçede oturmuş, yarım düzine zenciye alevleri canlı tutan malzemeleri dağıtıyordu.

O seçkin cila işçiliğiyle söğüt ağacından zarif bir beşik, yanan odunların üzerine konmuştu. Alevler, zaten paha biçilmez *layette*'in¹ zenginliğiyle beslenmişti. Sonra bunlara ipek, kadife ve saten sabahlıklar eklendi; danteller, işlemeler, nihayet bereler ve eldivenler; zira *corbeille* nadir rastlanan bir kalitedeydi.

Ateşe en son atılan minik bir mektup destesi oldu; nişanlılık zamanlarında Désirée'nin ona yolladığı küçük masum karalamalar. Onları aldığı çekmecedeki bir mektup daha vardı ama Désirée'ye ait değildi; annesinin babasına yazdığı eski bir mektubun parçasıydı. Armand mektubu okudu. Annesi kocasının sevgisini ihsan eden Tanrı'ya teşekkür ediyordu.

"Ama en önemlisi," diye yazmıştı, "gece gündüz Tanrı'ya şükrediyorum çünkü hayatlarımıza öyle bir düzen verdi ki sevgili Armand'ımız onu taparcasına seven annesinin kölelik damgasıyla lanetlenmiş bir ırka mensup olduğunu asla bilmeyecek."

1. (Fr.) Bebek eşyaları ve kıyafetleri. (Ç.N.)

MADAM CÉLESTİN'İN BOŞANMASI

Madam Célestin, sabahleyin küçük verandasını süpürmeye çıkarken muntazam ve bedenini sıkıca saran pamuklu bir sabahlık giyerdi. Avukat Paxton sırtı drapepli gri sabahlığın içinde onu oldukça güzel bulurdu: Madam Célestin o sabahlıkla birlikte mutlaka boynuna pembe kurdeleden bir fiyonk takardı. Paxton, St. Dennis Sokağı'ndaki bürosuna gitmek için sabah oradan geçerken Madam Célestin de her zaman verandasını süpürüyor olurdu.

Paxton bazen durur, günaydın demek ya da güllerini tenkit veya takdir etmek için ya da vakti varsa, onun anlatacaklarını dinlemek için gamsız bir tavırla çitin üzerine eğilirdi. Madam Célestin'in ekseriyetle söyleyecek epeyce şeyi olurdu. Bir eliyle pamuklu sabahlığının kuyruğunu toplar diğeriyle süpürgeyi zarafetle dengeler; hafif, çabuk adımlarla avukatın tahta çitin üstünden elinden geldiğince rahat etmeye çalışarak sarktığı yere inerdi.

Elbette ona dertlerinden bahsederdi. Madam Célestin'in dertlerini herkes bilirdi.

"Hakikaten, madam," demişti ona bir keresinde ölçülü, hesapçı avukat tonuyla, "dayanmak için insan tabiatından fazlasına –kadın tabiatına– başvurmak gerek. İşte buradasınız, canınızı dişinize takmış çalışıyorsunuz,"

–Madam Célestin, bol süet eldiveninin yırtıklarından dışarı çıkan iki pembe parmağına kaçamak bir bakış attı–
“eve dikiş işi alıyorsunuz; müzik dersleri veriyorsunuz; Tanrı bilir kendinize ve o iki yumurcağa bakmak için ne ağır işler yapıyorsunuz.” – Sıkıntıları böyle sıralanınca Madam Célestin’in güzel yüzü tatminle ışıldadı.

“Haklısınız, yargıç. O Célestin bana son dört aydır beş kuruş olsun ne verdi ne de yolladı desem yalan olmaz.”

“Alçak herif!” diye mırıldandı Avukat Paxton sakalının arasından.

“*An’ pourtant*,”¹ diye devam etti, Madam Célestin, “canı çalışmak istediğinde Alexandria civarında para kazandığını söylüyorlar.”

“O halde, onu aylardır görmüyorsunuz?” dedi avukat.

“Yüzünü en son görelî altı ay oluyor,” diye itiraf etti Madam Célestin.

“İşte bu, ben de onu diyorum; sizi resmen terk etmiş, size bakmıyor. Size kötü muamele ettiğini öğrensem hiç şaşmazdım.”

“Şey bilirsiniz... yargıç,” dedi Madam Célestin kaçamak bir öksürükle, “içen adamdan ne beklersin? Bana verdiği sözleri bir bilseniz! Célestin’in vaat ettiği kadar dolaırım olsa çalışmak zorunda olmazdım, *je vous garantis*.”²

“Kanımca madam, size çözüm sunabilecek bir boşanma mahkemesi varken bunlara daha fazla katlanmak için akılsız bir kadın olmanız gerekir.”

“Daha önce de söylemiştiniz, yargıç; boşanmayı düşüneneğim. Sanırım haklısınız.”

1. İngilizce *and* ve Fransızca *pourtant* kelimeleri mamafih, bununla beraber anlamında bir arada kullanılmış. (Ç.N.)

2. (Fr.) Sizi temin ederim. (Ç.N.)

Madam Célestin boşanma hakkında kafa yoruyordu, konuşuyordu da ve Avukat Paxton'un mevzuya ilgisi iyiden iyiye artıyordu.

Madam Célestin o sabah onu bekliyordu, "Şu boşanma konusu hakkında, yargıç, ailemle ve arkadaşlarımla konuştum ve şöyle söyleyeyim, boşanmama hepsi karşı."

"Elbette, kesinlikle öyledir; bu Creole topluluğu içinde beklenen bir şey madam. Muhalefetle karşılaşacağınıza, itirazlara göğüs germeniz gerekeceğine dair sizi uyarmıştım."

"Ah, korkmayın, göğüs gereceğim! Annem ailemizde böyle bir rezaletin asla görülmediğini söylüyor. Ama annem için konuşmak kolay. Ne sıkıntı yaşadı ki? *Père*¹ Duchéron'a muhakkak danışmalıymışım –biliyorsunuz günah çıkartmaya ona gidiyorum– pekâlâ, yargıç, giderim, annemin gönlü olsun. Fakat dünyanın bütün papazları gelse, o Célestin'e daha fazla tahammül etmeyeceğim."

Bir-iki gün sonra Madam Célestin yine aynı yerde avukatı bekliyordu.

"Şu boşanma hakkında, yargıç."

"Evet, evet," diye yanıtladı avukat, kadının kahverengi gözlerindeki ve biçimli ağzının kıvrımlarındaki kararlılığı fark etmekten bir hayli memnun kalmıştı. "Zannediyorum, *Père* Duchéron'la görüştünüz ve ona da direnmek zorunda kaldınız."

"Oh elbette, bana mükemmel bir nutuk attı, sizi temin ederim. Başkalarını günah işlemeye kışkırtma ve kötü örnek olma hakkında bir vaaz ki hiç bitmeyecek sandım! Kendi adına mesuliyet kabul etmezmiş; piskoposla görüşmem lazımmış."

“Piskoposun sizi vazgeçirmesine izin vermeyeceksiniz, umarım,” diye kekeledi avukat nedenini tam olarak anlayamadığı bir endişeyle.

“Beni daha tanımıyorsunuz, yargıç,” diye güldü Madam Célestin ve başını oyunbaz bir süpürge hareketi eşliğinde çevirerek görüşmenin bittiğine işaret etti.

“Eh, Madam Célestin! Ve Psikopos!” Avukat Paxton orada durmuş ellerini sallanan birkaç çit tahtasının üstüne koymuştu. Célestin onu görmemişti.

“Oh, siz misiniz yargıç?” diye sordu Madam Célestin ve yalnızca alakaya yorulabilecek bir *empressement*¹ ile ona doğru seğirtti.

“Evet, *monseigneur* ile görüştüm,” diye söze girdi Célestin.

Avukat onun manalı yüz ifadesinden, iradesinden bir şey kaybetmediğini zaten anlamıştı.

“Ah, psikopos belagatli bir adam, Natchitoches cemaatinde daha güzel konuşan birini bulamazsın. Dertlerimden, onları nasıl anladığından, benim için ne kadar üzüldüğünden öyle bir söz etti ki ağlamak zorunda kaldım. Atmayı istediğim adım hakkında söylediklerini işitseniz siz bile etkilenirdiniz yargıç; tehlikeliymiş, ayartıcıymış, en son raddeye kadar dayanmak bir Katoliğin göreviymiş. Üstüne üstlük hayattan el etek çekerek ve nefsime hâkim olarak yaşamam gerekecekmiş – bana tüm bunları anlattı.”

“Ama görüyorum ki sizi kararınızdan döndürememiş,” diye güldü avukat kendinden emin.

“Elbette hayır,” diye yanıtladı Madam Célestin üze-

1. (Fr.) Heves, isteklilik. (Ç.N.)

rine basa basa. "Piskopos, Célestin gibi bir adamla evli olmak nedir bilmiyor, o muameleye nasıl katlandığımı da. Bizzat Papa olsa beni daha fazla dayanmaya zorlayamaz, eğer kanunen hakkım olduğunu söylüyorsanız Célestin'i postalayacağım."

Avukat Paxton'da belirgin bir değişim vardı. İşe giydiği pardösüyü atmış ve pazar günleri giydiği paltoyu ofise giderken kullanmaya başlamıştı. Ayakkabılarının cilasına, ceketinin yakasına ve kravatının düğümüne özen gösteriyor, sakalını daha evvel göze çarpmayan bir özenle tarıyor ve uçlarını kırptıyordu. Ayrıca kasaba merkezinin sokaklarında dolaşırken hülyalara dalmak gibi aptalca bir alışkanlık edindi. Kendine bir eş almanın harikulade olacağını düşünüyor, bu tatlı ve kutsal görev için artık tüm zihnini dolduran güzel Madam Célestin'den başkasını hayal edemiyordu. Tutucu Natchitoches'liler onları hoş karşılamayabilirdi; ama dünya Natchitoches kasabası dışında da yaşamak için yeterince genişti.

Bir sabah Madam Célestin'in evine yaklaşırken Paxton'un kalbi tuhaf bir biçimde düzensiz atmaya başladı, Célestin'i gül ağaçlarının ardında her zamanki gibi sebatla yerleri süpürürken buldu. Verandayı ve merdivenleri bitirmiş, menekşeler boyunca uzanan tuğla yolu süpürüyordu.

"Günaydın Madam Célestin."

"Ah siz misiniz yargıç? Günaydın."

Paxton bekledi. Kadın da bekler gibiydi. Sonra Célestin biraz tereddütlü bir sesle konuştu.

"Şu boşanma hakkında, yargıç. Düşündüm de sanırım boşanmayı unutsanız iyi olur." Süpürge sapının ucunu eldivenli avucuna bastırarak derin halkalar çiziyor, sonra dikkatle onlara bakıyordu. Yüzü avukata alışılmadık biçimde pembe görünmüştü; ama bu belki de sadece

boynundaki pembe kurdelenin yansımasıydı. “Evet, sanırım, boş vermeliyiz. Anlarsınız ya yargıç, Célestin dün gece eve döndü. Yeni bir sayfa açacağına dair bana namus sözü verdi.”

ACADIA¹ BALOSUNDA

Bobinôt; o babayiğit, yağız, iyi huylu Bobinôt, Calixta'nın baloda olacağını biliyordu, yine de gitmeye niyetli değildi. Bu balolardan gönül yarasından başka ne çıkmıştı ki? Hafta boyunca dinmeyen, cumartesi tekrar gelene ve işkence yeniden başlayana dek süren işe karşı usandırıcı bir isteksizlik de cabası. Onunla hemen yarın evlenmeye razı Ozéina'yı neden sevemiyordu? Niçin Fronie'ye ya da bir düzine diğerine değil de o küçük İspanyol cadıya tutulmuştu? Calixta'nın narin ayakları Küba toprağına asla değmemişti ama annesi için aynısı geçerli değildi. Her halükârda Calixta'nın damarlarında İspanyol kanı akıyordu. Bu yüzden, kendi kızları ya da kız kardeşleri Calixta gibi davranacak olsa hoş görmeyecek kır halkı onu defalarca bağışlamıştı.

Babinôt onun gözlerini düşündü ve soluğu kesildi. O gözler, şimdiye kadar bir erkeğin baktığı en mavi, en hülyalı, en efsunlu ama en ulaşılamaz gözlerdi; bir *mulatto*'nunkinden² beter kıvrıcık ama omuzlarına döküldükçe düzleşen lepiska saçlarını düşündü; geniş ve gü-

1. Kanada'nın bugünkü Nova Scotia (Yeni İskoçya) eyaleti. (Ç.N.)

2. (İng.) Siyah ve beyaz ırkın karışımı; melez. (Ç.N.)

lümseyen ağzını, hafifçe kalkık burnunu ve o dolgun bedeni; şeytanın öğrettiği kadanslarla dolu –zira o Acadia kırlarında ona o numaraları öğretebilecek başka kimse yoktu– zengin bir kontralto şarkıya benzeyen o sesi. Babinôt kamış tarlasını sürerken tüm bunları düşündü.

Calixta bir yıl kadar önce Assumption'a gittiğinde, hakkında bazı söylentiler bile fısıldanmıştı – ama bunu mevzu etmenin ne anlamı vardı? Artık kimse konuşmuyordu. Ekseriyet, hoşgörölü bir omuz silkmeye, "*C'est Espagnol, ça,*"¹ diyordu. Hatıraları canlanan ihtiyarlar pipolarının kenarından, "*Bon chien tient de race,*"² diye homurdanıyordu. Dedikodular önemsenmemişti; yalnız Fronie, bir pazar ayinden sonra Calixta'ya öfkelerini kusmuş, ikisi kilisenin merdivenlerinde bir sevgili yüzünden tartışmış ve kavgaya tutuşmuştu. Calixta kusursuz bir Acadia Fransızcasıyla ve hakiki bir İspanyol ruhuyla dobra dobra sövmüş, Fronie'nin yüzüne bir tokat aşketmiş, Fronie de aynı şekilde karşılık vermişti: "*Tiens, cocotte, va!*"³ "*Espèce de lionèse; prends ça, et ça.*"⁴ Papaz bizzat koşup gelene ve onları ayırana kadar böyle devam etmişti. Babinôt tüm bunları düşündü, baloya gitmeyecekti.

Gelgelelim öğleden sonra koşum zinciri satın almaya gittiği Friedheimer'ın dükkânında, birilerinden Alcée Laballière'in orada olacağını duydu. Eğer bu doğruysa onu aksi istikamette koşan vahşi atlara bağlasalar bile baloya gitmekten alıkoyamazlardı. Eğer yakışıklı ve genç plantasyon sahibi, ara sıra âdeti olduğu üzere dansa gelse neler olacağını biliyordu – ya da daha doğrusu neler

1. (Fr.) İspanyollar böyledir. (Ç.N.)

2. (Fr.) Armut dibine düşer, anasına bak kızını al benzeri bir deyim. (Ç.N.)

3. (Fr.) Al sana yosma, görürsün! (Ç.N.)

4. (Fr.) Aslan soyu, al bunu, bunu da. (Ç.N.)

olacağını bilmiyordu. Eğer Alcée ciddi bir havadaysa, yalnızca oyun salonuna gidip birkaç el kâğıt oynayabilir ya da balkonda kalıp yaşlılarla mahsulden ve politikadan konuşabilirdi. Ama bilmenin olanağı yoktu. Birkaç kadeh, Alcée'nin aklına şeytanı düşürebilirdi – Bobinôt alnını kırmızı bandanasıyla silerken kendine bunları söylüyordu; Calixta'nın gözlerindeki bir parıltı, ayak bileğinin bir anlık görüntüsü, eteğinin ani bir dönüşü, hepsi de aynı neticeye yol açabilirdi.

Alcée Laballière'in dört bin dönüm pirinç ektiği yıldı. Bu, epeyce parayı toprağa gömmek anlamına gelse de kâr beklentisi muazzamdı. Yaşlı Madam Laballière beyaz *volante*'ı¹ içinde geniş balkonlarda süzülürken kafasında her şeyi çözmüştü. Vaftiz kızı Clarisse, ona bir parça yardım etmiş ve birlikte haddinden fazla hayal kurmuşlardı. O zamanlar Alcée bir katır gibi çalışıyordu ve eğer kendini öldürmediyse, bunun sebebi bünyesinin çok sağlam olmasıydı. Her gün tarladan eve neredeyse tükenmiş bir halde ve beline kadar ıslak dönerdi, ziyaretçilere aldırış etmez onları ağırlamayı annesine ve Clarisse'e bırakırdı. Sık sık misafirleri olurdu: Birkaç saat uzaklıktaki şehirden güzel akrabalarını ziyarete gelen delikanlılar ve genç kızlar. Clarisse'i görmek birkaç saat-ten çok daha uzun seyahatlere değerdi. Bir nilüfer kadar zarif, bir ayçiçeği kadar dayanıklı; bataklıkta büyüyen kamışlardan biri gibi incecik, upuzun ve endamlıydı. Bazen soğuk, bazen müşfik, bazen zalimdi ve Alcée'yi çileden çıkaran ne varsa hepsine sahipti.

Alcée eve gelen konukları genellikle kovmak isterdi. Bilhassa da erkekleri; o haller ve tavırlar, kadın gibi yel-

1. (Fr.) Uçuşan elbise, pelerin. (Ç.N.)

pazelenmeler, hamaklarda sallanmalar. Eğer cinayet işlemek anlamına gelmese, onları setten aşağı, nehre atabilirdi. Alcée böyleydi. Ne var ki pirinç tarlasından eve döndüğü ve çalışmaktan kararmış haliyle Clarisse'i kollarından sıkıca kavrayıp ateşli, yakıcı aşk sözcüklerini yüzüne bir sağanak gibi nefes nefese haykırdığı gün aklını yitirmiş olmalıydı. Clarisse'e, aşkını böyle ilan eden bir erkek hiç olmamıştı.

"Mösyö!" diye ünlemişti Clarisse, Alcée'nin gözlerinin içine bakarak, kıpırdamadan. Alcée'nin kolları iki yanına düşmüş, Clarisse'in sakın, berrak gözlerinin keskin soğukluğundan bakışlarını nereye kaçıracağını şaşırmıştı.

"*Par exemple,*"¹ diye mırıldanmıştı Clarisse küçümsemeyle, Alcée'nin vahşice bozduğu tuvaletini maharetle düzelterek ona sırtını dönerken.

Bu hadise pirinçlerin çoğunu mahveden siklondan bir ya da iki gün önceydi. Siklon bir faciaydı, apansız gelmiş, kutsal bir mum ya da kutsanmış bir palmiye dalı yakmaya dahi fırsat vermemişti. Yaşlı madam, tıpkı New Orleans'taki oğlu Didier'nin yapacağı gibi uluorta ağlamış ve dualarını okumuştı. Eğer böyle bir şey Natchitoches'te Laballière Plantasyonu'nda pamuk eken Alphonse'un başına gelseydi o, ikinci bir siklon gibi eser, kükrer ve bir-iki gün boyunca çevresindekilerin hayatını cehenneme çevirirdi. Gelgelelim Alcée talihsizlik karşısında her ikisinden de farklı davrandı. Olaydan sonra solgun ve hasta görünüyor, ağzını bıçak açmıyordu. Suskunluğu korkutucuydu. Clarisse'in yüreği şefkatle erimiş lakin Alcée onun yumuşak mırıl mırıl mırıldayan sesiyle sunduğu teselli sözlerini sessiz bir kayıtsızlıkla kabul etmişti.

Hemen ardından Clarisse ve *néanine*¹ yine birbirlerinin kollarında ağlamışlardı.

Bir-iki gece sonra Clarisse ay ışığının aydınlattığı penceresinin önünde diz çökmüş, yatmadan önce dua ederken Alcée'nin zenci uşağı Bruce'un efendisinin binnek atını çakıl patikayı çevreleyen çimenliğin kenarından yürüttüğünü, ardından hayvanı yularından tutup yanında beklediğini gördü. Çok geçmeden Alcée'nin kendininkinin tam altına denk düşen odasından çıkıp alt verandadan geçtiğini işitti. Alcée gölgeden, ay ışığının aydınlattığı şeride girince Clarisse onun ağzına kadar dolu iki heybe taşıdığını fark etti. Alcée vakit kaybetmeden heybeleri ata yükledi sonra da kendisi bindi. Bruce'la yaptığı kısa konuşmanın ardından zencinin aksine çakıl yolda gürültü yapmaktan sakınmadan atını dörtnala sürüp gitti.

Clarisse, Alcée'nin gizlice plantasyonun dışına gitmeye gitmeyi âdet edindiğinden hiç kuşkulananmamıştı, hem de böyle bir saatte; zira gece yarısı olmak üzereydi. Eğer şüphe uyandıran heybeler olmasaydı, evhamlanır ve huzursuz rüyalar görmek üzere yatağına süzülürdü. Ama şimdi, sabırsızlığını ve endişesini kontrol edemiyordu. Balkon kapısının sürgülü kepenklerini alelacele açtı, dışarı çıktı ve usulca yaşlı zenciye seslendi.

"Aziz Peter! Küçükhanım Clarisse. Hayalet mi var, ne var bilemedim, orada öylece duruyorsunuz, karanlığın tam ortasında."

Merdivenin uzun, geniş basamaklarının yarısını tırmandı. Clarisse merdivenin yukarısındaydı.

"Bruce, Mösyö Alcée nereye gitti?" diye sordu Clarisse.

1. (Fr.) Vaftiz annesi. (Ç.N.)

"Gitme sebebi işiyle ilgili sanırım," diye yanıtladı Bruce, daha en baştan renk vermemeye gayret ederek.

"Mösyö Alcée nereye gitti?" diye sabrı tükenircesine tekrar sordu Clarisse ve çıplak ayağını yere vurdu. "Saçmalıklara ya da yalanlara tahammül etmeyeceğim, unutma Bruce."

"Size bugüne kadar hiç yalan söylediğimi hatırlamıyorum Bayan Clarisse. Bay Alcée tümüyle moralsiz, elbette."

"Ne-re-ye gitti? Ah *Saint Vierge! Faut de patience! Butor, va!*"

"Bugün odasında elbiselerini fırçalarken," diye söze başladı zenci tırabzana dayanarak, "yine suskun ve kederliydi. Dedim ki, 'Bay Alcée, bana hastalanmak üzere bir adam gibi görünüyorsunuz.' 'Öyle mi?' dedi. Bunun üzerine ayağa kalktı, aynanın karşısına gitti ve kımıldamadan kendine baktı. Ardından şömineye yürüdü, kinin şişesini çekip çıkardı, eline tepeleme bir at dozu döktü ve o bulamacı göz açıp kapayana kadar yuttu; üzerine de, tarladan sıırıslıkam dönerse diye odasında tuttuğu viskiden koca bir yudum içti.

'Hayır, hasta falan olduğum yok Bruce,' dedi. Sonra gardını aldı. Dedi ki, 'John L. Sullivan² hariç, tanıdığım her adamın karşısına çıkar dövüşürüm ama Yüce Tanrı ve bir kadın bana karşı güçlerini birleştirirse elimden bir şey gelmez.' Ona dedim ki, 'Tamamen haklısınız,' bu sırada ceketinin yakasında olmayan bir lekeyi fırçalıyordum. 'Belki biraz dinlenmek istersiniz efendim,' dedim. 'Hayır, biraz gönül eğlendirmek isterim, istediğim bu ve yapacağım da bu. Bana o heybelerin içine birkaç parça

1. (Fr.) Aziz Bakire! Bana sabır ver, hödük, hadi ama! (Ç.N.)

2. Dünyanın ilk ağırsıklet boks şampiyonu. (Ç.N.)

kıyafet koy.' Tastamam bunları söyledi. Üzülmeyin küçükhانım. Şuradaki Cajun dansında biraz hoplamaya gitti. Ah, ah sivriler ayaklarınıza arılar gibi üşüşmüş."

Hakikaten de sivrisinekler Clarisse'in ayaklarına vahşice saldırıyordu. Farkında olmaksızın, kara derilinin¹ resitali boyunca sırayla bir ayağıyla diğerini ovmuştu.

"Acadia Balosu," diye tekrarladı küçümsemeyle, "hıh! *Par exemple!* Tam da bir Laballiére'e uygun bir davranış. Yanına da bir heybe dolusu giysi alması gerekiyor!"

"Ah, Bayan Clarisse yatağa dönün çocuğum; güzel bir uyku çekin. Bir-iki haftaya kalmaz, dönerim dedi. Genç erkeklerin söylediği çoğu şeyi burada bir genç hanımın yüzüne karşı tekrarlayamam."

Clarisse başka bir şey söylemedi ve aniden geri içeri girdi.

Bruce uzaklaşırken kendi kendine, "Zaten haddinden fazla konuştun, çeneni tutamadın seni ihtiyar ahmak zenci," diye mırıldandı.

Alcée baloya çok geç vardı, elbette gece yarısı servis edilen bamyalı tavuğa yetişemedi.

Salon dedikleri büyük, alçak tavanlı oda üç kemancının çaldığı müzikle dans eden erkeklerle ve kadınlarla doluydu ve geniş balkonlarla çevriliydi. Bir tarafta ayık erkeklerin iskambil oynadığı bir oda vardı. Bebeklerin uyuduğu diğer odaya *parc aux petits*² deniyordu. Acadia Balosu'na gidebilmek için beyaz olmak yeterliydi ama herkes limonatasının, kahvesinin ve bamyalı tavuğunun parasını ödemek zorundaydı. Ayrıca bir Acadia'lı gibi davranmak gerekiyordu. Bu dansı tertipleyen Grosbœuf'tü. Baloyu gençliğinden beri düzenliyordu ve artık orta yaşlı

1. Darkey: O dönemde siyah ırk için kullanılan alçaltıcı bir terim. (Ç.N.)

2. (Fr.) Çocuk alanı. (Ç.N.)

bir adamdı. Bu süre zarfında yalnızca bir kargaşa olmuştu ve olayı çıkaranlar da orada işi olmayan, kendini bilmez Amerikalı demiryolu işçileriydi. Grosbœuf onlara, “*Ces maudits gens du raiderode*,”¹ diyordu.

Alcée Laballière’in balodaki varlığı, böylesi bir talih-sizlik üzerine sergilediği “metaneti” takdir etmekten başka bir şey yapamayan erkekler arasında bile bir telaş uyardırmıştı. Kuşkusuz Laballière’lerin zenginliğini –Doğu’daki varlıklarını ve şehirde de daha fazlasının olduğunu– biliyorlar yine de felsefi açıdan böyle bir darbeyi hazmetmek için *brave homme*² olmak gerektiğine inanıyorlardı. Paris gazetesini okumayı alışkanlık edinmiş bilgili bir yaşlı beyefendi, herkese Alcée’nin Boulanger’den³ daha cakalı, davranışının da *chic, mais chic*⁴ olduğunu keyifle kırkdayarak ilan ediyordu. Eh, belki de öyleydi.

Ama Alcée’nin açık etmediği, o gece çirkin şeylere meyilli olduğuydu. Sadece zavallı Bobinôt, belli belirsiz bir şüpheye kapılmıştı. Kapının önünde, bir yandan Acadia’lı bir çiftçiyle gülerek sohbet eden diğer yandan da alev saçan bakışlarla kalabalığı süzen genç plantasyon sahibinin yakışıklı gözlerindeki parıltıdan onun ruh halini sezmişti.

Babinôt insanlarda gösterişsiz ve sakar biri izlenimi uyandırıyor. Erkeklerin çoğu öyleydi. Ama genç kadınlar güzeldi. Alcée’nin yanından geçerken onunkilere kaçamak bakışlar atan gözler, serin çayır çimenlerinin arasında gezen düvelerinki kadar kapkara, koskocaman ve yumuşacıktı.

1. (Fr.) Tanrı’nın belası demiryolcular. (Ç.N.)

2. (Fr.) Yiğit adam. (Ç.N.)

3. General George Boulanger (1837-1891): Fransa’da yasaları çiğneyerek seçimlere katılmış, kazanmış sonra da tüm vaktini imajını korumaya harcamış ve bu arada yaşlı bir adamla girdiği düelloyu kaybetmişti. (Ç.N.)

4. (Fr.) Şık, çok şık. (Ç.N.)

Fakat asıl *belle*¹ olan Calixta'ydı. Calixta'nın ne elbisesi Fronie'ninkinin yarısı kadar güzeldi (o ve Fronie kilisenin merdivenlerindeki kavgayı çoktan unutmuş, yeniden arkadaş olmuşlardı) ne de terlikleri Ozéline'ninkiler gibi şıktı; ayrıca son baloda kırmızı yelpazesini kırdığından ve teyzeleriyle amcaları ona yeni bir tane vermeyi reddettiğinden serinlemek için bir mendil kullanıyordu. Yine de erkekler onun bu gece alabildiğince cazibeli olduğu konusunda hemfikirdi. Ne canlılık! Nasıl bir doğallık! Ne hazırcevap bir nüktedanlık!

"*Hé*,² Bobinôt! *Mais*³ neyin var? Yaşlı Madam Tina'nın bataklıktaki ineği gibi orada *planté*⁴ ne duruyorsun?"

Bu, iyiye alametti. Kafası başka şeylerle meşgul olduğundan dans figürünü unutan Babinôt aleyhine gürültülü kahkahalara yol açan kusursuz bir iğnelemeydi. Babinôt da gülüşmelere munisçe katıldı. Calixta'dan bu tarz bir ilgi görmek hiç görmemekten daha iyiydi. Fakat bir köşede oturan Madam Suzonne yanında oturan kadına eğer bu şekilde davranan Calixta değil de Ozéline olsaydı, derhal katır arabasına bindirilip eve yollanacağını fısıldadı. Kadınlar Calixta'yı kimi zaman tasvip etmiyordu.

Bazen dansa kısa aralar veriliyordu, çiftler soluklanmak ve temiz hava almak için balkonlara üşüşüyordu. Ay batıda alçak ve solgundu, doğudaysa henüz güne dair bir emare yoktu. Yine böyle bir aranın ardından dans edenler bölünen kadrile devam etmek için piste toplandığında, içlerinde Calixta yoktu. Gölgede bir banka oturmuştu, yanında Alcée vardı. Oynaşıyorlardı. Alcée, Calixta'nın parmağındaki altın yüzüğü şakacıktan çıkar-

1. (Fr.) Güzel. (Ç.N.)

2. (Fr.) Hey. (Ç.N.)

3. (Fr.) Ama. (Ç.N.)

4. (Fr.) Dikilmiş, kımıldamadan. (Ç.N.)

maya çalışıyordu çünkü geri takmaktan başka yapabileceği bir şey yoktu. Calixta avucunu sımsıkı kapamıştı. Alcée, Calixta'nın elini açmak fazlasıyla zor bir meseleymiş gibi davranıyordu. Elini ellerinin arasında tuttu. Yüzüğü unutmuşsa benziyorlardı. Alcée onun küpesiyle oynadı: Esmer kulağından sarkan ince bir hilal. Tokasından kurtulmuş bir tutam kıvrıcık saçı yakaladı ve sinekkaydı tıraşlı yanağına sürdü.

"Şey, geçen yıl Assumption'da Calixta?" Genç nesilden olduklarından İngilizce konuşmayı tercih ediyorlardı.

"Bana Assumption demeyin Mösyö Alcée. O kadar çok duydum ki kusacağım."

"Biliyorum. Geri zekâlılar! Çünkü sen Assumption'a gitmiştin ve ben de tesadüfen oradaydım. Onlara göre, illa birlikte gitmiş olmalıyız. Ama hoştu *-hein*,¹ Calixta?— Assumption'da?"

Bobinôt'un salondan çıktığını ve aydınlatılmış girişte bir an durup karanlığa huzursuzca ve tecessüsle baktığını gördüler. Bobinôt onları görmedi ve yavaşça içeri girdi.

"İşte Bobinôt seni arıyor. Zavallıyı çıldırtacaksın. Bir gün onunla evleneceksin *hein* Calixta?"

"Hayır demiyorum," diye cevap verdi Calixta, elini kurtarmaya çalışarak. Onun gayretine karşılık Alcée elini daha da sıkı tuttu.

"Hadi ama Calixta, 'Onlara inat Assumption'a yine giderim,' demiştin, biliyorsun."

"Hayır, asla öyle bir şey söylemedim ben. Rüya görmüş olmalısın."

"Oh, öyle dediğini sanmıştım. Biliyor musun şehre gidiyorum."

"Ne zaman?"

1. (Fr.) Ha? (Ç.N.)

“Bu gece.”

“O zaman acele etsen iyi olur; neredeyse gün doğdu.”

“Pekâlâ, yarın da olur.”

“Orada ne yapacaksın?”

“Bilmem, kendimi gölde boğarım belki; elbette sen oraya amcanı ziyarete gitmiyorsan.”

Calixta'nın duyguları altüst olmuştu ve Alcée'nin dudaklarını bir gülün hafif dokunuşu gibi kulağında hissettiğinde az kalsın dış dünyayla bağlantısını yitiriyordu.

“Bay Alcée! O Bay Alcée mi?” diye soruyordu bir zenci kalın sesiyle; aşağıda durmuş çiftin oturduğu yere yakın tırabzanlara tutunmuştu.

“Ne istiyorsun?” diye bağırdı Alcée sabırsızlıkla. “Bir an bile rahat yok mu?”

“Sizi her yerde aradım beyefendi,” diye yanıtladı adam. “Onlar – onlar, yolda, dut ağacının altında biri, sizi bir dakikalığına görmek istiyor.”

“Melek Cebrail'i görmeye bile yola inmem. Eğer buraya daha fazla lakırdı etmeye gelersen, boynunu kırmak zorunda kalırım.”

Zenci homurdanarak geri döndü.

Alcée ve Calixta olan bitene usulca güldüler. Calixta'nın taşkınlığı dinmişti. Alçak sesle konuşuyor, sessizce gülüşüyorlardı, âşıkların yaptığı gibi.

“Alcée! Alcée Laballière!”

Bu seferki zencinin sesi değildi; ses Alcée'nin bedeninden bir elektrik şoku gibi geçip onu ayağa kaldırdı.

Clarisse binicilik kıyafetiyle orada, biraz evvel zencinin durduğu yerde duruyordu. Bir an Alcée'nin zihnine kargaşa hâkim oldu, bir düşten henüz uyanmış biri gibi. Kuzenin gecenin köründe baloya gelmesi için mühim bir şey olması gerektiğini düşündü.

“Bu ne demek oluyor Clarisse?” diye sordu. “Evde bir şey oldu demek ki. Geldiğine göre... Anneme bir şey mi oldu?” diye sordu endişeyle.

"Hayır, *neanine* iyi, uyuyor. Başka bir konu var. Seni korkutmak istemem. Ama gelmen lazım. Benimle gel Alcée."

Yalvarmasına gerek yoktu. O sesi nereye olsa takip ederdi.

Clarisse bankta oturan kızı tanıdı.

"Ah, *c'est vous Calixta? Comment ça va mon enfant?*"¹

"*Tcha va b'en; et vous mam'zelle?*"²

Alcée alçak tırabzanın üzerinden atladı ve kıza tek kelime etmeden, dönüp bakmadan Clarisse'in arkasından gitti; Calixta'yı orada bıraktığını unutmuştu. Ama Clarisse ona bir şeyler fısıldadı ve Alcée dönüp, "İyi geceler Calixta," dedikten sonra tırabzanın arasından elini uzattı. Calixta görmemiş gibi yaptı.

"İşe bak? Burada kendi başına mı oturuyorsun Calixta?" Onu orada yapayalnız bulan Bobinôt'ydu. Dansçılar daha dışarı çıkmamışlardı. Doğudan gelen zayıf gri ışıktaki Calixta bir hayalet gibi görünüyordu.

"Evet benim. *Parc aux petit*'ye git. Olisse Teyze'ye şapkamı bulmasını söyle. Nerede olduğunu biliyor. Eve gitmek istiyorum."

"Nasıl geldin?"

"Cateaus'la yürüyerek geldik. Ama ben şimdi gidiyorum. Onları beklemeyeceğim. Tamamen tükendim."

"Seninle gelebilir miyim, Calixta?"

"Fark etmez."

Alacakaranlıkta, açık çayır boyunca ve tarlaların yanından sendeleyerek birlikte yürüdüler. Babinôt, Calixta'ya ıslanan ve çamurlanan eteğini kaldırmamasını söyledi çünkü elleriyle otları ve çimenleri tutup tutup çekiyordu.

1. (Fr.) Ah, siz misiniz Calixta? Nasılsınız evladım? (Ç.N.)

2. (Fr.) İyiyim, peki ya siz matmazel? (Ç.N.)

“Umurumda değil, nasıl olsa yıkanacak. Hep benimle evlenmek istediğini söylüyordun Babinôt. Hâlâ istiyorsan, benim için fark etmez.”

Genç Acadialı'nın esmer yıpranmış yüzü aniden ezici bir mutlulukla parıldadı. Sevinçten konuşamaz haldeydi. Mutluluktan nefesi kesilmişti.

“Oh peki, eğer istemiyorsan,” diye çıkıştı Calixta küstahça, Bobinôt'nun sessizliğine gücenmiş gibi yaptı.

“*Bon Dieu!*” Söylediğin beni delirtiyor biliyorsun. Ciddi misin Calixta? Yine vazgeçmeyeceksin değil mi?”

“Bu kadarını *daha önce* söylemedim Bobinôt. Ciddiyim. *Tiens*²,” dedi Calixta ve bir pazarlığı tokalaşarak perçinleyen birinin iş bitiriciliğiyle elini uzattı. Mutlulukla cüretlenen Bobinôt, Calixta'dan kendisini öpmesini istedi. Calixta, dağıttığı gecenin yorgunluğundan neredeyse çirkinleşmiş yüzünü Bobinôt'ya döndü ve gözlemini ona dikti.

“Seni öpmek istemiyorum Bobinôt,” dedi yüzünü geri çevirirken. “Bugün değil. Bir başka zaman.” *Bonté divine*³ – *Hâlâ mı* tatmin olmadın?”

“Oh tatmin oldum, Calixta,” dedi Bobinôt.

Alcée ve Clarisse ağaçlık bir alandan geçerken, Clarisse'in yerinden oynayan eyerini bağlamak için attan indiler.

Alcée yirminci defa Clarisse'e evde ne olduğunu sordu.

“Söyle Clarisse, ne oldu? Bir aksilik mi var?”

“Ah, *Dieu sait!*⁴ Bana bir şey oldu.”

1. (Fr.)Yüce Tanrım! (Ç.N.)

2. (Fr.). Al. (Ç.N.)

3. (Fr.) Bağışlayan Tanrım! (Ç.N.)

4. (Fr.) Tanrı biliyor! (Ç.N.)

“Sana mı!”

“Dün gece seni giderken gördüm Alcée, o heybelerle,” dedi duraksayarak Clarisse, heybelerle ilgili söyleyecek bir şey bulmaya çalıştı. “Bruce’a anlattırdım. Bana baloya gittiğini ve haftalarca dönmeyeceğini söyledi. Assumption’a gidiyor olabileceğini düşündüm Alcée. Çılgına döndüm. Ve eğer *şimdi*, bu gece geri dönmezsen bir kez daha aynı şeye katlanamayacağımı anladım.”

Bunları söylerken koluyla gizlediği yüzünü eyere dayamıştı

Alcée bunun aşk anlamına gelip gelmediğini merak etti. Ama inanmak için Clarisse’ten duyması gerekiyordu. Ve Clarisse ona bunun aşk olduğunu söylediğinde kâinatın suretinin değiştiğini sandı. Onu az kaldı topyekûn mahveden siklon geçen hafta mı olmuştu? Şimdi koca bir şaka gibiydi. Peki bir saat önce küçük Calixta’nın kulağını öperek saçmalıklar fısıldayan o muydu? Oysa Şimdi Calixta bir masal gibiydi. Dünyadaki tek, salt gerçek önünde duran ve onu sevdiğini söyleyen Clarisse’ti.

Uzakta art arda silah sesleri duyuldu. Tedirgin olmadılar, biliyorlardı ki zenci müzisyenler bahçeye çıkmış, âdet olduğu üzere havaya ateş ediyor ve balonun bittiğini duyuruyorlardı: “*Le bal est fini.*”¹

1. (Fr.) Balo sona erdi. (Ç.N.)

BAYOU TÈCHE'Lİ BİR BEYEFENDİ

Hallet Plantasyonu'nda kalan Bay Sublet'in Evariste'nin resmini yapmak istemesinde şaşılacak bir taraf yoktu. Acadia'lı, kendine göre resmedilmeye değer biriydi ve Têche boyunca küçük "yerel renkler" arayan bir ressam için cazip bir modeldi.

Bay Sublet adamı arka verandada, bataklıktan çıkar çıkmaz hizmetçiye bir yaban hindisi satmaya çalışırken görmüştü. Onunla hemen konuşmuş, ertesi sabah resmini çizdirmek üzere geleceğine dair sohbet sırasında ondan söz almıştı. Sonra yaklaşımının samimi olduğunu göstermek için Evariste'ye birkaç gümüş dolar vermiş ve Acadia'lı sözünü tutacağını ümit etmişti.

"Bana resmimi güzel bir *mecmuaya* koymak istediğini söyledi," dedi Evariste kızı Martinette'e, öğleden sonra ikisi meseleyi konuşurken. "Ne dersin? Neden böyle bir şey yapmak istesin?" Bay Hallet'in zenci konutları kadar konforlu olmayan iki odalı, alçak tavanlı, gösterişsiz kulübede karşılıklı oturuyorlardı.

Martinette hassas kıvrımlarla dolu kırmızı dudaklarını büzdü, siyah gözlerine düşünceli bir ifade yerleşti.

"Belki, geçen kış Carancro Gölü'nde tuttuğun büyük balığı duymuştur. *Sugar Bowl*'da yazmışlardı hatırla-

lıyorsun.” Babası küçümseyen bir el hareketiyle itiraz etti.

“Her halükârda üstünü başını düzeltmen lazım,” dedi Martinette, tahmin yürütmekten vazgeçerek, “Öteki pantolonunu ve yamasız ceketini giy; ayrıca Bay Léonce’dan saçını ve sakalını biraz kısaltmasını istesen iyi edersin.”

“Ben de onu diyorum. Beyefendiye kendime çeki düzen vereyim dedim. ‘Hayır, hayır,’ dedi, memnun olmamış gibi. Bataklıktan çıktığım gibi gelmemi istiyor-muş, ‘Pantolonun, ceketin yırtık, çamurlu olsa çok daha iyi,’ dedi.” İkisi de bu tuhaf beyefendinin eksantrik arzularını anlayamadı ve anlamaya da gayret etmedi.

Bir saat sonra, meseleyi kafasında bir hayli büyüten Martinette, haberleri vermek için Dicey Halasının evine seğırtti. Zenci kadın ütü yapıyordu; ütü demirlerini ocağın üzerinde yanan odunların önüne uzun bir sıra halinde dizmişti. Martinette şömine köşesine oturdu ve ayağını yanan ateşe doğru kaldırdı; dışarısı bir parça rutubetli ve serindi. Kızın ayakkabıları epeyce yıpranmıştı ve giysileri kış mevsimi için biraz fazla ince ve yetersizdi. Babası ressamdan aldığı iki doları ona vermişti, Martinette de parayı bildiği en tutumlu biçimde harcamak üzere dükkâna giderken halasına uğramıştı.

Dicey Hala’nın Bay Hallet’in yemek odasında servis yapan oğlu Wilkins’le ilgili bitmez tükenmez şikâyetlerini bir süre dinleyen Martinette, “Biliyor musun Dicey Hala?” diye söze girdi biraz kibirlice, “Bay Hallet’de kalan yabancı bir beyefendi var ya; babamın resmini yapmak istiyor, güzel bir *mecmuaya* koyacakmış.” Dicey Hala sıcaklığını test etmek için ütüsüne tükürdü. Sonra kıs kıs gülmeye başladı. Şişman vücudunu sallaya sallaya için için gülmeye devam etti ve hiçbir şey söylemedi.

“Niye gülüyorsun Dice Hala,” diye kuşkuyla sordu Martinette.

“Gülmüyorum, evladım!”

“Evet, gülüyorsun.”

“Oh, sen bana bakma, ben sadece senin ve babanın ne kadar gafil olduğunuzu düşünüyordum. İkiniz de tanıdığım en saf kimselersiniz.”

“Ne demek istiyorsan açık açık söyle Dice Hala,” diye inatla ısrar etti kız, şüpheye düşmüştü ve diken üstündeydi.

“Pekâlâ, size saf dememin sebebi,” diye açıkladı kadın ütüsünü baş aşağı duran ezik büyük bir turta tavasının üzerine kuvvetle indirerek. “Tam da dediğin gibi, resminizi oradaki resimli gazeteye koyacaklar. Peki altına ne yazacaklar biliyor musun?” Martinette yoğun bir ilgiyle dinliyordu. “Altına şunu yazacaklar: ‘Bu resimde, Bayou Têche’li pejmürde *Cajun*’lardan¹ biri var!’”

Martinette’in suratı ölü gibi bembeyaz oldu; sonra yüzünden çekilen kan, ani bir sel baskını gibi geri hücum etti ve alev gibi sıcak yaşlarla dolan gözleri keskin bir acıyla yandı.

“O tipleri bilirim,” diye devam etti Dicey Hala, yarım kalan ütüsüne devam ederken. “O yabancıнын küçük bir oğlu var, poposuna şaplak indirebileceğin yaşta. O küçük şeytan, dün kolunun altında bir kutuyla hoplaya zıplaya buraya geldi. ‘Günaydın madam,’ dedi, ‘orada, ütünüzün başında, olduğunuz gibi durur ve bir fotoğrafınızı çekmeme müsaade eder misiniz?’ Eğer hemen ortadan kaybolmazsa ona resim nasıl çekilirmiş bu ütü demiriyle göstereceğimi söyledim. ‘Rahatsız ettiğim için affedin,’ dedi. Yaşlı bir zenci kadına neler de söylüyor! Haddini bilmediği besbelli.”

“Ne söylemesini isterdin Dice Hala?” diye sordu Martinette, huzursuzluğunu saklamaya gayret ederek.

1. (Fr.) Fransızca konuşan Acadia’lı göçmenlerin soyundan gelen Louisiana’lı. (Ç.N.)

“Buraya gelip şöyle demesini isterdim: ‘Nasılsınız Dicey Hala! Rica etsem yeni *kaliko* elbisenizi ve pazar ayinine giydiğiniz şapkayı takar ve ben resminizi çekerken o ütü tahtasından uzaklaşır mısınız?’ Terbiyeli bir oğlan böyle konuşur.”

Martinette ayağa kalkmıştı, ağırdan alarak kadının evinden ayrılıyordu. Kulübenin kapısında döndü ve tereddütle, “Sanırım orada, Bay Hallet’lerde konuşulanları Wilkins sana anlatıyor,” diye gözlemde bulundu.

Niyetinin aksine dükkâna gitmedi, onun yerine ayaklarını sürüyerek eve döndü. Yürürken gümüş dolarlar cebinde şingirdiyordu. Aklından onları tarlaya fırlatmayı geçirdi, o iki dolar ona utancının ederi gibi geliyordu.

Güneş batmıştı ve alacakaranlık, tarlaları gri bir pusla sararak bataklığın üzerine gümüş bir huzme gibi yerleşiyordu. İncecik, pelte gibi vücuduyla Evariste, barakanın kapısında kızını bekliyordu. Çalı çırpı ve dallarla ateş yakmıştı ve suyun kaynaması için çaydanlığı ateşin önüne koymuştu. Yavaş, ciddi, sorgulayan gözleriyle kızı karşıladı, eli boş gelmesine şaşırmıştı.

“Nasıl oldu da dükkândan hiçbir şey getirmedi Martinette?” diye sordu.

Martinette, içeri girdi ve ekoseli güneş başlığını bir sandalyenin üzerine fırlattı. “Oraya gitmedim,” dedi ani bir hiddetle: “O parayı geri vermen lazım; resim falan çektiirmemelisin.”

“Ama Martinette,” diye sakince müdahale etti, “ona söz verdim; ayrıca bitirdiğimizde biraz daha para verecek.”

“Sana çuvala para verse de resim çektiirmemelisin. O resmin altına herkes okusun diye ne yazacağını biliyor musun?” Ona mide bulandırıcı gerçeği Dicey Hala’nın ağzından duyduğu çirkinliğiyle söyleyemedi; babasının kalbini bu denli kıramazdı. “‘Bu adam, Bayou Tèche’li *Cajun*’lardan biri,’ diye yazacak.” Evariste yüzünü buruşturdu.

"Nereden biliyorsun?" diye sordu.

"Öyle duydum. Doğru olduğunu biliyorum."

Çaydanlıktaki su kaynıyordu. Evariste kalktı ve demlemek üzere bıraktığı kahvenin üzerine biraz su döktü. Sonra kızına: "Sanırım o iki doları yarın sen götürsen iyi olur; ben Carancro Gölü'ne balık tutmaya gideceğim."

Ertesi sabah Bay Hallet ve birkaç erkek konuğu biraz geç kalmış bir kahvaltı sofrasında toplanmıştı. Yemek salonu, geniş şöminenin içindeki heybetli demir ayakların üzerinde yanan odunların canlandığı büyük ve çıplak bir odaydı. Sağda solda silahlar, olta takımları ve sporla ilgili başka alet edevat duruyordu. İki cins köpek, masaya servis yapan çocuk Wilkins'in peşi sıra teklifsizce salona girip çıkıyordu. Bay Sublet'in genelde küçük oğluna ayrılan yanı başındaki sandalye, çocuk sabah erkenden gezmeye gittiği ve henüz geri dönmediği için boştu.

Kahvaltının ortasında Bay Hallet dışarıda, veranda da bekleyen Martinette'i fark etti. Yemek odasının kapısı kahvaltının yarısından fazlası boyunca açık durmuştu.

"Oradaki Martinette değil mi Wilkins?" diye sordu güler yüzlü genç plantasyon sahibi.

"Evet efendim," diye cevap verdi Wilkins. "Neredeyse güneş doğduğundan beri orada duruyor, verandaya kök salmaya çalışıyor sanki."

"Tanrı aşkına ne istiyor ki? Ona ne istediğini sor. İçeri, ateşin yanına gelmesini söyle."

Martinette odaya büyük bir tereddütle girdi. Küçük esmer yüzü, ekoseli güneş başlığının içinden güçbela seçiliyordu. Pamuklu kumaştan mavi eteği, örtmesi gereken ince ayak bileklerine zar zor yetişiyordu.

Martinette, "*Bonjou*,'" diye mırıldandı, hafifçe başı-

nı öne eğerek odadaki herkese selam verdi. "Yabancı beyefendiyi" bulmak için gözleriyle masayı taradı ve onu derhal tanıdı zira ressam saçlarını ortadan ayırmıştı ve sivri bir sakalı vardı. Adamın yanına gitti, tabağının yanına iki gümüş doları bıraktı ve tek kelime açıklama yapmadan odadan çıkmaya yeltendi.

"Bekle Martinette!" diye seslendi plantasyon sahibi. "Tüm bu pantomim ne anlama geliyor? Anlat küçüğüm."

"Babam resminin yapılmasını istemiyor," dedi Martinette, biraz ürkekçe. Bunu kapıya doğru yürürken başını çevirerek söylemişti. Bu kaçamak bakış sırasında sofradakilerin birbirlerine manalı gülümsemelerle baktığını fark etti. Hızla döndü ve heyecan yüzünden çatallaşan cüretkâr bir sesle konuştu: "Babam pejmürde bir *Cajun* değil, resminin altına böyle bir yazı konmasına tahammül edemez!"

Odadan kaçarcasına çıktı, bu denli cüretkâr bir konuşma yapmasına yol açan duygunun tesirinde yarı yarıya kör gibiydi.

Verandanın basamaklarını inerken merdivenleri çıkmakta olan babasıyla karşı karşıya geldi. Kucağında küçük çocuk Archie Sublet'i taşıyordu. Çocuk, fazlasıyla grotesk bir şekilde giyinmişti, ufacık bedenine fazlasıyla büyük gelen kıyafetler –bir zenci çocuğun pürtüklü kot tulumu– içindeydi. Evariste de belli ki giysilerini çıkarma merasimine gerek görmeden banyo yapmıştı. Kıyafetleri güneş ve rüzgârla üzerinde kurumaya yüz tutmuştu.

"Küçük oğlunuz burada," dedi apar topar odaya girerken. "Bu çocuğun *comme ça*¹, kendi başına kanoya binmesine izin vermemelisiniz." Bay Sublet sandalyesinden fırladı; diğerleri de neredeyse aynı hızla onu takip

1. (Fr.) Bu şekilde, böyle. (Ç.N.)

etti. Çocuğun bir şeyi yoktu, yalnızca biraz evvel atlattığı hayli ciddi boğulma tehlikesinin sonucunda bir nebze solgun ve tedirgindi.

Evariste balık tutmaya Carancro Gölü'ne geleli birkaç saat olmuşken çocuğu derin siyah suların üzerinde, derme çatma kanosuyla kürek çekerken nasıl gördüğünü muğlak, kırık dökük İngilizcesiyle izah etti. Gölde çıkan bir servi ağacı öbeğine yaklaşıırken, kano dallardan sarkan sık yosunlara takılmış, suyun üzerinde asılı kalmıştı. Birdenbire kano ters dönmüş, Evariste çocuğun çılgınlığını duymuş ve gölün durgun siyah yüzeyinde kaybolduğunu görmüştü.

"Onunla kıyıya yüzdükten sonra," diye devam etmişti Evariste, "Jake Baptiste'in kulübesine koştum, onu kurulayıp ısıttım, gördüğünüz gibi giydirdim. Bir şeyciği yok mösyö, ama tek başına kanoya binmesine izin vermemelisiniz."

Martinette babasının ardından odaya girmişti, endişeyle babasının ıslak kıyafetlerine dokunuyor ve eve gelmesi için ona Fransızca yalvarıyordu. Bay Hallet ikisine de hemen sıcak kahve ve kahvaltı getirilmesini emretti; baba kız, kusursuz sadelikleriyle hiçbir itiraz emaresi göstermeksizin masanın bir köşesine iliştiler. Wilkins onlara bariz bir gönülsüzlük ve saklayamadığı bir küçümsemeyle hizmet ediyordu.

Bay Sublet oğlunu şefkatle kanepeye yerleştirdikten ve çocuğun yaralanmadığına kendini ikna ettikten sonra, Evariste'e ne sözcüklerle ne de altın dolu hazinelerle karşılığını asla ödeyemeyeceği hizmetinden dolayı teşekkür etmek için kelimeler aramaya koyuldu. Bu sıcak ve içten ifadeler Evariste'de yaptığı işin abartıldığı hissi uyandırdı ve onu utandırdı. Mahcubiyet içinde, yüzünü elinden geldiğince kahve fincanının derinliklerinde gizlemeye uğraştı.

“Umarım, artık resminizi yapmama izin verirsiniz,” diye yalvardı Bay Sublet elini Acadia’lının omzuna koyarak. “Onu en değer verdiğim şeylerin arasında saklamak istiyorum ve adını da ‘Bayou Tèche’li kahraman’ koyacağım.” Bu teminat Evariste’yi bir hayli endişelendirmiş gibiydi.

“Hayır, hayır,” diye itiraz etti Evariste. “Küçük bir çocuğu sudan çıkarmak kahramanlık falan değil. Yolda yürürken düşen bir çocuğu tutup kaldırmak kadar kolay. Ben buna müsaade edemem. Resim falan yaptırmayacağım, *va!*”

Arkadaşının bu konudaki hevesini sezen Bay Hallet, imdada yetişti.

“Sana şunu söyleyeyim Evariste, Bay Sublet’in resmini yapmasına müsaade et ve ismini sen ne istersen kendin koy. Eminim Bay Sublet buna izin verecektir.”

“Seve seve,” diye kabul etti ressam.

Evariste utangaç ve çocuksu bir keyifle başını kaldırıp ona baktı. “Anlaştık mı?” diye sordu.

“Anlaştık,” diye onayladı Bay Sublet.

“Baba,” diye fısıldadı Martinette, “eve gelip öteki pantolonunu ve yırtık olmayan ceketini giysen iyi olur.”

ACADIA'DA BİR GECE

Plantasyonda yapacak hiçbir şey olmadığından Telèsphore, hazır cebinde birkaç dolar varken, pazar gününü Marksville civarında geçirebileceğine kanaat getirdi.

Aslında Marksville civarının oyalanmak için yapılabilecekler bakımından küçük çiftliğinin mahallesine kıyasla hiçbir üstünlüğü yoktu. Ama en azından Elvina, Amaranthe ya da Madam Valtour'un kızlarından herhangi biri orada olmayacak; onu şüpheyle tedirgin etmeye, kararsızlıkla zulmetmeye, aşkın şiddetli rüzgârlarına oyuncak olması için bizzat ruhunu fırlıdağa çevirmeye imkân bulamayacaklardı.

Yirmi sekiz yaşındaki Telèsphore uzun süredir bir eşe ihtiyaç duyuyordu. Kadınsız evi mihrapsız, adaksız bir tapınak gibiydi. Geçen sene, en az on kez bu gereksinimi öyle keskin bir berraklıkta idrak etmişti ki mahallede ne kadar genç kadın varsa hemen hepsine evlilik teklif etme raddesine gelmişti. Yaşadığı esas zorluk ve sıkıntı, eşini seçme konusundaydı. Elvina'nın gözleri güzeldi ve Telèsphore'u birçok kez ona ilanıaşk etmenin eşiğine getirmişti. Ne var ki teni bir eş için fazla esmerdi, dahası hareketleri yavaş ve hantaldı. Telèsphore onun Kızılderili kanı taşıdığından şüpheleniyordu ve hepimiz, Kızılderili kanının ihanet demek olduğunu biliriz. Amaranthe'nin

vücudunda izdivaca mâni bu özelliklerden hiçbiri yoktu. Gözleri Elvina'ninkiler kadar güzel olmasa da cildi fena değildi ve kusur sayılabilecek kadar zayıf olduğundan evi çekip çevirirken ya da kiliseye veya mağazaya gitmek için kasaba sokaklarında yürürken seri ve çevik hareket edebiliyordu. Telèsphore bir seferinde Amaranthe'nin ona mükemmel bir eş olacağı inancına ulaşmıştı. Hatta bir gün niyetini ilan etme kararıyla güne başlamış fakat şansına, Madam Valtour onu yoldan geçerken yakalamış, içeri girip onlarla bir fincan kahve içmesi ve birkaç "*baignés*" atıştırması için ayartmıştı. Bu teklife karşı koyabilmesi için taştan yaratılmış olması gerekirdi, benzer şekilde Valtour kızlarının albenilerine ve meziyetlerine kayıtsız kalabilmesi için de öyle. Nihayet kendine ait epeyce mülküyle güzelden ziyade baştan çıkarıcı olan Ganache'ın dulu vardı. Telèsphore, Ganache'ın duluyla mutluluk ve hatta başarı şansını tartarken kadın daha genç bir adamla evlenivermişti.

Telèsphore zaman zaman bu utanç verici koşullardan kaçmak zorunda hissediyordu; birkaç günlüğüne ortamını ve dolayısıyla bakış açısını değiştirerek bir-iki yeni görüş edinebileceğini düşünüyordu.

Pazarı Marksville civarında geçirme kararını cumartesi sabahı vermişti ve aynı öğleden sonra kasaba istasyonunda güneye giden treni bekliyordu.

Telèsphore düzgün, güçlü hatları ve kısmen kararlı bir ifadesi olan, –eş seçimindeki bocalamalarına rağmen– sağlam yapılı bir delikanlıydı. Giydiği özenle seçilmiş lacivert "hazır giyim" kıyafetler ona yakışıyordu çünkü Telèsphore'a ne giyse yakışırdı. Yeni tıraş olmuş, saçlarını düzelttirmiş ve yanına bir şemsiye almıştı. Daha har-

ciâlem gri keçe şapka yerine hasır bir şapkayı –bir gözüne doğru hafifçe eğik duran– tercih etmesinin yegâne sebebi, onun yerinde amcası Telèsphore olsa, keçeden üstelik yıpranmış bir şapka takacak olmasıydı. Hayata karşı tüm tutumu, küçükken onu çok benzettikleri amcası Telèsphore'unkine doğrudan tezat oluşturacak doğrultularda planlanmıştı. Yaşlı Telèsphore okuma yazma bilmezdi, bu nedenle genç Telèsphore bu melekeleri edinmeyi varoluşunun amacı olarak saptamıştı. Amca geçimini avlanarak, balık tutarak ve yosun toplayarak sağlamıştı yeğeniyse şimdi bu işlere nefretle bakıyordu. Ve şemsiyeye gelince; “hiçbir” Telèsphore, bir tufanda kasabayı baştan başa yürümek zorunda kalsa bile şemsiye taşımayı aklının ucundan geçirmezdi. Uzun lafın kıssası Telèsphore, kasten yolunu amcasınıninkinin tam tersi istikamette çizerek biraz olsun düzenli, gayretkeş ve saygıdeğer bir yaşam sürebiliyordu.

Nisan ayı için hava biraz sıcaktı. Hoş, vagonda rahatsız edici bir kalabalık yoktu ve Telèsphore gölge taraftaki son pencere kenarı koltuğu kapacak kadar şanslıydı. Yolculuklarını genellikle at sırtında ya da küçük at arabasıyla yaptığından demiryolu seyahatine pek alışık değildi ve bu kısa gezi ilgisini çekecek gibiydi.

Trende konuşacak kadar iyi tanıdığı kimse yoktu: si-maen tanıdığı savcı, Natchitoches'li Fransız bir papaz ve yerli oldukları için aşına birkaç yüz.

Zaten kimseyle konuşmaya hevesli de değildi. Tarlalarda bir hayli pamuk ve mısır vardı. Telèsphore ekinleri sessizce izlemekten ve onları kendininkilerle karşılaştırmaktan memnundu.

Trene genç bir kız bindiğinde yolculuğu bitmek üzereydi. Ara ara, inip binen kızlar olmuş ama belki de vagona girişindeki telaş yüzünden, Telèsphore'un ilgisini bu kız çekmişti.

Kız babasına hoşça kal diye seslendi, trene bindi ve vagonun tozlu, doğrudan güneşe bakan penceresinden ona el salladı zira güneşli tarafa oturmaya mecburdu. Kutsalmişçasına taşıdığı ve saygıyla karşı koltuğa yerleştirdiği pakete müsrifçe yönelttiği dikkat haricinde içten içe heyecanlı ve dalgın görünüyordu.

Kız ne uzundu ne kısa, ne tıknazdı ne ince, ne güzeldi ne de çirkin. Üzerine birkaç yumuşak, kahverengi saç buklesinin döküldüğü kavisli, yumuşak ensesini açıkta bırakan yakası arkadan biraz derin kesilmiş, desenli patiskadan bir elbise giymişti. Beyaz hasır şapkasının bir yanına bir demet menekşe iliştilmişti. Gri fildekozdan dokunmuş eldivenler giyiyordu. Kız sıcaaktan rahatsız gibiydi ve sık sık yüzünü siliyordu. Boş yere yelpazesini aradı sonra kendisini mendiliyle serinletmeye çalıştı ve nihayet pencereyi açmayı denedi. Red Nehri'nin yönünü değiştirmeye teşebbüs etse belki daha fazla şansı olurdu.

Kız vagona bindiğinden beri Telèsphore farkında olmadan onu izliyordu ve zorlandığını görünce yardım etmek için yerinden kalktı ama pencereyi açmak olanaksızdı. Yüzü kıpkırmızı kesildikten ve bir bütün gün saban sürmeye yetecek enerjiyi harcadıktan sonra kıza gölge taraftaki kendi koltuğunu teklif etti. Kız tereddüt etti – orada bohçası için yer yoktu. Telèsphore kıza bohçasını olduğu yerde bırakmasını önerdi, ona göz kulak olmaya razıydı. Kız Telèsphore'un gölge taraftaki koltuğuna geçmeyi kabul etti, Telèsphore kızın yanına oturdu.

Telèsphore kızın onunla konuşup konuşmayacağını merak etti. Endişesi, Batılı bir seyyar satıcı zannedilmekti. Bu durumda kızın onunla konuşmayacağını biliyordu çünkü kırsalın kadınları kızlarını trende yabancılarla konuşmamaları hususunda uyarırlar. Ama kııda Acadia'lı bir çiftçiyi Batılı bir gezginle karıştıracak göz yoktu. Avoyelles'de boşuna doğmamıştı.

“Başına bir iş gelmesini istemem,” dedi kız.

“Burada güvende,” diye temin etti kızı Telèsphore, onun bohçaya sabitlenmiş bakışlarını takip ederek.

“Foché'nin balosuna son gittiğimde, kuzenimin evine yürürken yağmura yakalandım ve elbisem! *Je vous réponds!*” Görülmeye değerci. Biraz daha ılsansa baloya gidemeyecektim. O haliyle de haftalarca yıkamadan giymişim gibi görünüyordu.”

“Bugün yağmurdan korkmaya gerek yok,” diye kıza güvence verdi Telèsphore gökyüzüne bakarak, “yağarsa da şemsiyemi alabilirsiniz; hatta şimdiden alın.”

“Oh hayır, bu sefer elbiseyi balmumlu beze sardım. Siz Foché'nin balosuna gidiyor musunuz? Sizinle orada, Bayou Derbanne'da tanışmamış mıydık? Yüzünüz tanıdık geliyor. Natchitoches cemaatinden olmalısınız.”

“Kuzenlerim, Fèdeau ailesi, orada oturuyor. Ben 92'den beri Rapides'te, kendi yerimdeyim.”

Telèsphore kızın Foché'nin balosuyla ilgili sorgusunu sürdürüp sürdürmeyeceğini merak etti. Eğer devam ederse bir cevabı vardı çünkü baloya gitmeye karar vermişti. Fakat besbelli kızın düşünceleri konudan sapmış ve onu ilgilendirmeyen meselelere kaymıştı zira kız başını çevirmiş ve sessizce dışarıyı seyre dalmıştı.

Trenden indikleri yer bir köy değildi, bir mezra bile sayılmazdı. İstasyon bir pamuk tarlasının kenarındaydı. Postane ve dükkân yakındaydı; bir demiryolu deposu ve araları bir hayli açık birkaç kulübe vardı. Kız uzaktaki bir kulübeyi işaret etti ve kuzeni Jules Trodon'un evi olduğunu söyledi. Önlerinde epeyce bir yol vardı, kız, Telèsphore'un bohçayı taşıma teklifini duraksamadan kabul etti.

Kız bir zenci kadın gibi kendini özgüvenli bir edayla taşıyor, adımlarını özgür ve zahmetsizce atıyordu; tavır-
rında bir teklifsizlik vardı ama kadınsılıktan yana eksiği
yoktu. Kendi adına ve etrafındakiler adına karar verme-
ye alışık bir genç insanın havasına sahipti.

“İsmim Fédeau mu demiştiniz?” diye sordu Telèsp-
hore’a yapmacıksız bir bakışla. İnsana nüfuz eden –deli-
ci değil, aksine samimi ve karanlık, biraz da sorgulayan–
gözleri vardı. Telèspore bu gözlerin güzelliğini fark etti;
Elvina’nınkiler kadar büyük olmasa da daha incelikli bir
ifadeye sahipti. Trodon’un evine giden patikaya sapma-
dan önce yoldan aşağı yürümeye başladılar. Güneş batı-
yordu ve trendeki boğucu atmosferin aksine hava taze
ve ferahlatıcıydı.

“İsmim Fédeau mu demiştiniz?” diye sordu.

“Hayır,” diye cevap verdi. “Adım Telèspore Baquette.”

“Benimki de Zaïda Trodon. Beni tanıyormuşsunuz
gibi geliyor; neden bilmiyorum.”

“Bana da öyle geliyor,” diye yanıtladı Telèspore. İki-
sinin de hissettiği bu aşinalık duygusunu –neredeyse
inancını– itiraf etmekten memnun olmuşlardı.

Trodon’un evine varana kadar Telèspore, Zaïda’nın
annesi, babası ve çok sayıda küçük kız ve erkek kardeşi-
le Bayou de Glaize’de oturduğunu öğrenmişti. Yaşadık-
ları yer bir parça sıkıcıydı ve o, kuzeninin karısı ailevi
sorunların ortasında kaldığında ona yardım etmeye ya da
şimdi olduğu gibi Foché’nin cumartesi balosu istisnai bir
önem ve parıltı vaat ettiğinde sık sık buraya geliyordu.
Marksville’den bile gelenler olacağını düşünüyordu, sık
sık Alexandria’dan beyefendiler geliyordu. Telèspore
da en az onun kadar içtendi ve Trodon’un kapısına var-
dıklarında iki eski arkadaş gibiydiler.

Trodon’un karısı verandada, kucığında bir bebekle
Zaïda’yı bekliyordu, dört çıplak ayaklı çocuk merdiven-

de yan yana dizilmiş oturuyordu; onlar da bekliyorlardı fakat bir yabancıнын ortaya çıkışıyla ürkmüşler, taş kesilmişlerdi ve dillerini yutmuşlardı. Telèsphore kıza bahçe kapısını açtı ama kendisi dışarıda kaldı. Zaïda onu kuzeninin karısıyla resmî bir biçimde tanıştırdı. Kadın içeri girmesi için ısrar etti.

"Ah, *b'en pour ça!*" İçeri gelmelisiniz. Foché'nin oraya yürümek saçmalık! Ti Jules, koş babanı çağır." Sanki Ti Jules koşabilirmiş, hatta yürüyebilirmiş ve hatta parmağını oynatabilirmiş gibi!

Fakat Telèsphore geri adım atmadı. Gümüş saatini çıkardı ve ona bir işadamı edasıyla baktı. Her zaman bir saat taşırdı, amcası Telèsphore saati her zaman güneşe bakarak veya içgüdüsel olarak bilirdi, bir hayvan gibi. Birkaç mil ötedeki Foché'ye yürümeye kararlıydı, orada balonun sağlayacağı keyifli eğlencenin yanı sıra akşam yemeği ve konaklamak için yer bulacağını umuyordu.

"Öyleyse, sanırım akşam hepinizle tekrar görüşeceğiz," dedi neşeli bir beklentiyle, gitmek üzere hareketlenirken.

"Zaïda'yı ve Jules'u göreceksin," diye seslendi Trodon'un karısı cana yakın bir tavırla. "Benim, balolarla uğraşacak vaktim yok, *j' vous reponds!*² Bu çocuklarla..."

"Yakışıklı adam, evet," diye ünledi kadın, Telèsphore işitemeyecek kadar uzaklaştığında. "Hem de iyi giyimli! Bir prens gibi. Baquetteler'den birini tanıdığını bilmiyordum Zaïda."

"Garip olan senin onları tanımaman kuzen."

Eh, Madam Trodon bir soru sormadığına göre Zaïda'nın da cevap vermesi gerekmiyordu.

1. (Fr.) Tam da bu sebeple. (Ç.N.)

2. (Fr.) Size söylüyorum. (Y.N.)

Tel  sphore yürürken içeri girme davetini neden kabul etmediğini düşünüyordu. Pişman değildi; sadece reddetme sebebini kestirmeye çalışıyordu. Çünkü Za  da balo için hazırlanırken verandada oturmak; ailenin akşam yemeğine katılmak ve ardından Foch  'ye giderken onlara refakat etmek mutlaka hoş olurdu. Durum o kadar yeniydi ve olaylar o kadar beklenmedik biçimde gelişmişti ki Tel  sphore aslında alı  mayı, uyum sağlamayı arzulamıştı. Olaylara bir de buradan bakmak ve onu diğer, bildik durumlarla karşılaştırmak istemişti.

Kız onu etkilemişti – her nasılsa onu tesiri altına almıştı; ama yeni ve alışılmadık bir biçimde, diğerlerinin hep yapageldi  i gibi değil. Tel  sphore, onun kişilik özelliklerini Amaranthe'ninkini veya Valtour'larinkini ya da herhangi birininkini anımsadığı gibi hatırlayamıyordu. Onu düşünmeye çalıştığında hiçbir şey düşünemiyordu. Nasıl olduysa, kız i  ine işlemişti ve Tel  sphore'un beyni duyuları kadar onunla meşgul değildi. O sırada ak  şamki dansı iple çekiyordu; buna hiç kuşku yoktu. Sonrasında neyi iple çekeceğini bilmiyordu, umursamıyordu; sonrası   onemsizdi. Foch  'nin balosunun ardından kıyamet kopabilirdi, o da sadece minnetle g  l  msen ve daha önce kopmadığı için     krederdi.

Her cumartesi Foch  'nin yerindeki manzara aynıydı! Huzurdan başka bir şey bulunmayan bir bölgede neredeyse polis çağırmayı gerektirecek bir sahne. Ve bütün bunların sebebi açık havada fokurdaya fokurdaya kaynayan bamyalı yahni kazanı yüzündendi. Şişman, kıpkırmızı ve   fkeli Foch  ,   zerine bir ceket giymeye gerek görmediği gömleğiyle küfrediyor, malzemeyi müsrifçe kullandığı için yaşlı zenci Dout  'ye   atıyor; ona korkunç hayal gücünde beliren her türlü hayvanın her türlü ismiyle s  v  yordu. Dout   de tavukları, tencere tencere kıyılmış jambonu, avuç avuç soğanı, kırmızı ve ye  ilbi-

berleri ve adaçayını kazana boca ederken ona edilen her yeni hakareti misliyle iade ediyordu. Eğer Foché domuzlara yemek pişirmesini istiyorsa söylemesi yeterliydi. Domuzlara da Avoyelles ahalisine de nasıl yemek pişireceğini ondan öğrenecek değildi.

Yahni güzel kokuyordu, Telèsphore tadına bakmak istedi. Douté, işgüzar Foché'nin kaynayan kazanın altına attığı kor haline gelmiş odun parçasını çıkarıp bir kenara yuvarlarken homurdandı:

"*Vaut mieux y s'mêle ces affaires; lui, si non!*" Telèsphore'a dumanı tüten yahniden bir tabak koyarken Douté, had safhada nazikti yine de gece yarısı olmadan bamyalı yahni yemenin bir Hıristiyana ya da bir beyefendiye yakışmayacağını söylemeden edememişti.

Saçlarını taramış, "üstüne başına çekidüzen vermiş", tazelenmiş Telèsphore etrafı dolaşiyor çevresini gözlüyordu. Büyük, hantal, yıpranmış ev aslen köhneliğin ve bakımsızlığın çeşitli aşamalarındaki verandalardan meydana geliyordu. Bahçede birkaç Hint leylağı ağacı ve iyice yayılmış yeşil bir meşe ağacı vardı. Çit boyunca, hayli uzakta eğri büğrü, şekilsiz dut ağaçlarından oluşan bir hat uzanıyordu ve dansa gelen insanlar midillilerini, arabalarını, faytonlarını oraya bağlıyorlardı.

Akşam karanlığı çökmekteydi ve çayırı seyreden Telèsphore konukların her yönden geldiklerini görebiliyordu. Sıra halinde dörtlal ilerleyen minik Creole midillileri uzaktan oyuncak atlar, katır arabaları ise oyuncak faytonlar gibi görünüyordu. Uzak ormandan sinsice yayılan karanlığın önünde ya ağır aksak ya dörtlala yaklaşanların arasında pekâlâ Zaïda da olabilirdi.

Foché epeyce patırtı çıkararak, mülayim bir *mulatto*

1. (Fr.) Bu işlere karışmasa daha iyi olacak; ama o hiç durur mu! (Ç.N.)

oğlanın yardımıyla lambaları yakıyor, bir yandan da Colfax'lı kadının kocasına yaptığı gibi sabah çocuğu doğramayı, parçalara ayırıp tuzlayıp varile doldurmayı tasarlıyordu – bu *mulatto* oğlan gibi bir aptal domuza böyle bir alın yazısı layıktı. Zenci müzisyenler gelmişti: iki kemancı ve bir akordeoncu. Dostça elden ele dolaştırdıkları litrelik siyah bir şişeden viski içiyorlardı. O şişe bitene kadar müzisyenlerin iyi çalması beklenmezdi.

Uzaktan midillilerin sırtında ya da at arabalarıyla gelen kızlar genellikle *kaliko* bezinden elbiseler ve güneş başlıkları içindeydiler. Aksesuvarlarını yastık kılıflarında veya havluların ya da çarşafların içine iğnelenmiş olarak yanlarında getiriyorlardı. Bunlarla derhal üst salona çıkıyor bir süre sonra kurdeleli, fırfırlı elbiseleri ve nişasta pudrasıyla makyajladıkları ama asla ruj sürmedikleri yüzleriyle aşağı iniyorlardı.

Zaïda, Foché'nin yerine vardığında –dalmak fiili, kuzeni Jules'un sürdüğü iki oturaklı ve üstü açık at arabasıyla gelişini daha iyi ifade ederdi– konukların çoğu gelmişti. Jules, toplanmış insanları etkilemek için zamanın aşındırdığı ön merdivenlerin önünde midillinin dizginlerine aniden ve acımasızca asıldı. Çoğu erkek, arabasını dışarıda durdurmuş ve kadın refakatçilerinin dut ağaçlarından Foché'ye yürümesine izin vermişti.

Ne var ki asıl şok, Zaïda verandaya çıkıp yarım düzine gazyağı lambasının parlak ışığı altında ince şalını bir kenara fırlattığında meydana geldi. Tepeden tırnağa bembeyaz giyinmişti – tam manasıyla; çünkü terlikleri bile beyazdı. Onların ilk komünyonunda taktığı kuşağının parçalarıyla kapladığı eski, siyah bir çift terlik olduğuna kimse inanmazdı. Elbisesini tarif etmekte kelimeler kifayetsiz kalırdı, yeni bir pudra ponponu gibi kabarık ve çarpıcıydı, tevekkeli değil trende onu büyük bir saygıyla taşıyordu! Beyaz yelpazesi, üzerine kendi elle-

riyle diktiği pullarla bezeliydi ayrıca kemerinde ve kah-verengi saçında minik portakal çiçekleri vardı.

Tırabzana dayanmış iki adam, eşit derecede hayret ve takdir ifade eden uzun ısıklar çaldılar.

"*Tiens! t'es pareille comme ain mariée, Zaïda,*"¹ diye bağırды kucığında bebeğiyle genç bir hanım. Bazı genç kadınlar gülüştüler, Zaïda yelpazelendi. Kadınların sesleri istisnasız tiz ve kulak tırmalayıcı erkeklerinki ise pes ve yumuşaktı.

Kız eski, değerli bir arkadaşımıyş gibi Telèspore'a döndü.

"*Tiens! C'est vous?*"² Telèspore önce yaklaşmaya çekinmişti ama bu dostane onay işaretini alınca hevesle ileri atıldı ve elini uzattı. Erkekler ona kuşkuyla baktılar ve davetsiz, saldırgan ve moral bozucu buldukları şık görüntüsünden içten içe rahatsız oldular.

Şimdi Zaïda'nın gözleri nasıl da parlıyordu! Güldüğünde dişleri ne güzeldi, hele o ağzı! Dudakları bir vahiy, bir vaatti adeta; hafızaya kazınıp gece hatırlanacak ve ertesi gün düşünüp arzulanacak bir şeydi. Tam olarak öyle olmayabilirdi ama her halükârda Telèspore'un düşüncesi buydu. Zaïda'nın görüntüsüne dikkat etmeye başladı: burnu, gözleri, saçı. Ve ilk dansı kuzen Jules'le etmek üzere yanından ayrıldığında bir direğe dayanıp onu düşündü: burnu, gözleri, kulakları, dudakları ve kavisli yumuşak boynu.

Sonrası kaostu.

Müzisyenler ısınmış, içeriyi de ısıtmışlardı, dansçılara figür talimatları veriyorlardı. Dans sırasında ayaklar yere vuruluyor, tozlar uçuşuyordu. Kadınların tiz sesleri,

1. (Fr.) "Bak şu işe! Gelin gibisin Zaïda." (Ç.N.)

2. (Fr.) "İşte! Siz misiniz?" (Ç.N.)

yeni uyanan kuşların anlaşılmaz ve kulak tırmalayan uğultusu gibi uyuşmazlık içinde birbirine karışıyor, erkekler tasasız kahkahalar atıyordu. Ama Foché'nin ağzını tıkamayı akıl eden biri olsaydı daha az gürültü olurdu. Neşesi bir atmosfer gibi her yere yayılıyordu; tüm o gürültünün toplamından daha fazla ses çıkarıyordu, tozdan daha fazla yer kaplıyordu. Genç *mulatto*'ya (kaderinde doğranmak olan) "oğlum" diyor ve onu öteye beribe yolluyordu. Yahniyi tadarken Douté'ye keyifle gülümsemiş ve onu tebrik etmişti: "*C'est toi qui s'y connais, ma fille! 'cré tonnaire!*"

Telèspore, Zaïda'yla dans etti sonra direğe yaslandı, ardından yine Zaïda'yla dans etti sonra direğe yaslandı, diğer kızların anneleri onun bir domuz kadar görgüsüz olduğunu düşündüler.

Yine Zaïda'yla dans etme zamanı gelince Telèspore onu aramaya gitti. Zaïda'nın kendisine emanet ettiği şal elindeydi.

Telèspore onu bulup danstan kurtardığında Zaïda ona, "Saat kaç?" diye sordu. Ön balkonda, gazyağı lambalarından birinin altındaydılar. Telèspore gümüş saatini çıkardı. Zaïda, Telèspore'un daha önce de fark ettiği bastırılmış bir heyecanın ağırlığını taşıyor gibiydi.

"On ikiyi on dört dakika geçiyor," dedi yuvarlamadan.

"Jules'un nerede olduğunu öğrenmeni istiyorum. Şuradaki iskambil odasına bak ve oradaysa gel bana söyle." Jules en güzel kızlarla dans etmişti. Zaïda, bu başarının ardından iskambil odasına çekilmenin Jules'un âdeti olduğunu biliyordu.

"Ben gelene kadar burada bekleyecek misin?" diye sordu Telèspore.

1. (Fr.) "Bu işi hakikaten biliyorsun kızım, inanılmaz!" (Ç.N.)

"Burada bekliyorum. Hadi git." Zaïda bekledi ama biraz geriye, gölgeye çekildi. Telèsphore vakit kaybetmedi.

"Evet, orada Foché ve tanımadığım birkaç kişiyle kâğıt oynuyor," diye bildirdi Telèsphore Zaïda'yı gölgeler arasında bulunca. Onu bıraktığı yerde, lambanın altında göremeyince bir an telaşa kapılmıştı.

"Oraya temelli oturmuş gibi mi?"

"Ceketini çıkarmış. Birkaç saati orada geçirecek gibi görünüyor."

"Şalımı ver."

"Üşüdün mü?" diyen Telèsphore şalı Zaïda'nın omuzlarına koymaya yeltendi.

"Hayır, üşümedim." Zaïda şalı omuzlarına örttü ve Telèsphore'u orada bırakıp gitmek üzere arkasını döndü. Fakat ani ve cömertçe bir dürtüyle ekledi:

"Benimle gel, şuraya."

Birkaç çürük basamaktan bahçeye doğru indiler. Telèsphore hırpalanmış ve ezilmiş çimenlik boyunca refakat etmekten çok kızı takip etti. Onları görenler hava almaya çıktıklarını sandılar. Evden yayılan açılı ışık huzmeleri titrek ve belli belirsizdi, gölgeleri derinleştiriyordu. Boş yahni kazanının altındaki közler karanlıkta kıpkırmızı parlıyordu. Ağaçların altından alçak sesli konuşmalar geliyordu.

Zaïda, Telèsphore'un refakatinde arabaların ve atların çite bağlandığı yere gitti. Adımlarını dikkatle atıyor ve en küçük toz parçasından dehşete kapılır gibi eteklerini yukarıda tutuyordu.

"Jules'un atını ve arabasını çöz ve bu tarafa çevir lütfen." Telèsphore talimatları yerine getirdi, önce midilliye geri geri yürüttü sonra yarı yapılı yolda Zaïda'nın beklediği yere götürdü.

"Eve mi gidiyorsun?" diye sordu Telèsphore. "Midilliye su versem iyi olur."

"Boş ver," dedi Zaïda. Arabaya bindi, oturdu ve dizginleri tuttu. "Hayır, eve gitmiyorum," diye ekledi.

Telèsphore da midillinin arkasında dizginleri tek elinde toplamış tutuyordu.

"Nereye gidiyorsun?" diye sordu.

"Nereye gittiğimi boş ver."

"Gecenin bu saatinde tek başına gitmiyorsun herhalde?"

"Korkmamı gerektirecek bir şey olduğunu mu sanıyorsun?" diye güldü Zaïda.

"Bırak şu atı," diye ekledi ve aynı anda hayvanı ileri sürdü. Küçük canavar tek hamlede öne atıldı. Telèsphore da bir sıçrayışta arabaya atladı ve Zaïda'nın yanına oturdu.

"Gecenin bu saatinde tek başına hiçbir yere gitmiyorsun." Bu, artık bir soru değil bir ültimatomdu ve reddetmek mümkün değildi. Hatta tartışmaya da açık değildi ve durumu kavrayan Zaïda sessizce arabayı sürdü.

Acadia kırında Creole midillisi kadar çevikçe hareket eden bir hayvan daha yoktur. Bu hayvan, koşuyor ya da tırıs gidiyor gibi değildi sanki dörtnala, sıçraya sıçraya süzülüyordu. Araba gıcırıyor, zıplıyor, sarsılıyor ve sallanıyordu. Zaïda şalını sıkı sıkı tutarken, Telèsphore hasır şapkasını sağ gözünün üzerine doğru daha da eğip arabayı sürmeyi teklif etti. Ama yolu bilmiyordu ve Zaïda ona izin vermedi. Kısa sürede ormana vardılar.

Eğer ağaçlıklı yolda Creole midillisinden daha yavaş ilerleyen bir hayvan varsa da Acadia'da henüz keşfedilmemiştir. Midilli, ormanın karanlığından korkmuş ve yılgınlığa kapılmış gibiydi. Başını eğiyor, her bir toynağını beş yüz kilo demirdenmiş gibi kaldırıyor. Türün tuhaflıklarına aşina olmayan biri hayvanın sabit durduğunu zannedebilirdi. Fakat Zaïda ve Telèsphore işin aslını biliyordu. Zaïda dizginleri gevşetirken derin bir iç geçirdi, Telèsphore şapkasını gevşetip başının arkasından sırtına doğru sallandırdı.

“Nereye gittiğimi neden sormuyorsun?” dedi Zaïda nihayet. Arabayı sürme teklifini reddettiğinden beri ilk kez konuşuyordu.

“Ah, nereye gittiğin fark etmez.”

“Nereye gittiğim fark etmiyorsa sana söyleyip söylememem de fark etmez,” dedi ama bir an tereddütte kaldı. Telèsphore öğrenmeye hevesli görünmüyordu ve söylemesi için ısrar da etmedi.

“Evleniyorum,” dedi Zaïda.

Telèsphore’un ağzından haykırışa benzer bir ses çıktı; net bir telaffuz değildi – daha çok ani bir bıçak darbesi alan bir hayvanın sesine benziyordu. Şimdi ormanın ne denli karanlık olduğunu hissediyordu. Daha bir saniye önce, bugüne kadar ona anlatılan tüm firdevs bahçelerinden daha güzel, siyah, tatlı bir cennet gibiydi oysa.

“Niçin evde evlenemiyorsun?” Bu Telèsphore’un ilk söylemek istediği şey değildi ama ilk söylediği olmuştu.

“Ah, *bien oui!*” Annem de babam da katır gibi inatçı! O kadarını söyleyeyim yeter.”

“Neden gelip seni almadı? Bu nasıl aşağılık bir adam ki seni ormanda geceleyin tek başına seyahat etmek zorunda bırakıyor?”

“Kimden bahsettiğini öğrenene kadar beklesen iyi edersin. Beni almaya gelmedi çünkü korkmadığımı biliyor ve çünkü Jules Trodon’un evinden kovulduktan sonra arabasına binmeyecek kadar gururlu.”

“Adı ne, onunla nerede buluşacaksın?”

“Orada, ormanın öbür tarafında yaşlı Wat Gibson’da – sulh hâkimi mi ne. Her neyse bizi evlendirecek. Biz evlendikten sonra da, Bayou de Glaize’deki *têtes-de-moulets*² istediklerini söyleyebilirler.”

1. (Fr.) Tabii ki! (Ç.N.)

2. (Fr.) Katır kafalıları. (Ç.N.)

“Adı ne?”

“Andr  Pascal.”

İsim Tel sphore’a hiçbir Şey ifade etmiyordu. Andr  Pascal, Avoyelles’in parlayan ıŐıklarından biri olabilirdi, bilmiyordu; ama hiç sanmıyordu.

“Geri d nmelisin,” dedi Tel sphore.  nerisinin ardında menfaat i olmayan bir dürtü, bu kızın Jules Trodon’un bile evine almaya tahammül edemediği bir adamla evleneceği düşüncesi vardı.

“Söz verdim,” diye yanıtladı Za da.

“Bu adamın ne sorunu var? Neden annenle baban onunla evlenmeni istemiyor?”

“Neden mi?        hep aynı terane! Bir adam düŐünce herkes vuruyor. Tembel diyorlar. İŐ aramak için St. Landry’den ta Rapides’e yürüyen bir adama tembel diyorlar! Ayrıca, Bayou’da birileri i ki i iyor diye konuşmuş. İnanmıyorum. İ ti ini ben hiç görmedim. Her halükârda benimle evlendikten sonra içmeyecek; içmeyecek kadar çok düŐüşün bana. Eğer onunla evlenmezsem kafasına sıkaca ını söylüyor.”

“Sanırım geri d nsen iyi olur.”

“Hayır, söz verdim.” Ormanda sessizce ilerlemeye devam ettiler.

Bir süre sonra, “Saat kaç?” diye sordu Za da. Tel sphore bir kibrit yaktı ve saatine baktı.

“Bire  eyrek var. Ka ta buluŐacaksınız demişti?”

“Ona saat bir gibi geleceğimi söyledim. Balodan kaçmak için iyi bir zaman olduğunu biliyordum.”

Za da biraz acele etmek istiyordu ama midillinin böyle bir Şeye razı gelmesi söz konusu değildi. Sanki son nefesini her an verebilirmiŐ gibi ayak sürüyordu. Şimdi tekrar çayıra çıkmıŐlardı ve midilli havayı yarararak ilerliyordu; uçan bir iblis, hayvanın ruhunu ele geçirmiş olmalıydı.

Wat Gibson'un evine vardıklarında saat bire birkaç dakika kalmıştı. Ev, ilkel bir barakadan fazlası değildi ve yıldızların solgun ışığında, uçsuz bucaksız simsiyah çayırın ortasında bir başına duruyormuşçasına ıssız görünüyordu. Bahçe kapısında durduklarında içeride bir köpek öfkeyle havlamaya başladı ve gecenin bu saatinde pipo içen yaşlı bir zenci verandanın gölgesinden onlara doğru ilerledi. Telèsphore arabadan aşağı atladı ve yol arkadaşının inmesine yardım etti.

"Bay Gibson'u görmek istiyoruz," dedi Zaïda. Yaşlı adam kapıyı açmıştı bile. Evde hiç ışık yoktu.

"Efendi Gibson, orada Bay Bodel'lerde kâğıt oynuyor. Ama asla saat biri geçirmez. İçeri girin madam, buyurun bayım, şu taraftan. Yaşlı adam, onların görünüşlerine bakarak bir sonuca varmıştı. Dar verandada durdular ve adamın içeri girip lambayı yakmasını beklediler.

Ev küçük olmasına küçüktü ama genişçe tek bir odadan meydana geliyordu. Oda, içeri girdiklerinde Telèsphore'a ve Zaïda'ya epey büyük ve kasvetli görünmüştü. Lamba duvarın önündeki masadaydı, masada ayrıca bir mürekkep hokkası, bir dolmakalem ve boş bir defter duruyordu. Köşede dar bir yatak vardı. Tuğla şömine, odanın içine doğru uzanıyor ve bir raf vazifesi gören bir çıkıntı oluşturunuyordu. Büyük, alçak çatı kirişlerinden olta takımları, bir silah, ıskartaya çıkmış birkaç parça kıyafet ve bir sicime dizilmiş kırmızıbiberler sarkıyordu. Zeminin döşeme tahtaları geniş, kaba ve gevşekti.

Telèsphore ve Zaïda masaya karşılıklı oturdular; zenci, küçük bir ateş yakmak için çıra toplamaya ormana gitti.

Hava biraz serindi; o ikisinin kahveye hayır demeyeceğini düşünüyor ve Wat Gibson'un içeri girer girmez bir fincan isteyeceğini adı gibi biliyordu.

"Nerede kaldı merak ediyorum," diye mırıldandı

Zaïda sabırsızlıkla. Telèsphore saatine baktı. Geldiklerinden beri tam bir dakikalık aralıklarla saati kontrol ediyordu.

“Biri on geçiyor,” dedi Telèsphore başka bir yorum yapmadı.

Biri on iki geçse Zaïda huzursuzluğunu yeniden dile getirdi.

“André’nin başına ne geldiğini anlamıyorum! Saat birde mutlaka burada olacağını söyledi.” Yaşlı zenci tutuşturduğu ateşin önünde diz çökmüş, neşeli yalazları dikkatle seyrediyordu. Bakışlarını Zaïda’ya yöneltti.

“Bay André Pascal’dan mı bahsediyorsunuz? Onu aramaya gerek yok. Bay André bütün gün bira içip kıyamet koparmakla meşguldü.”

“Bu bir yalan,” dedi Zaïda.

Telèsphore hiçbir şey söylemedi.

“Yalan değil madam; kesinlikle çılgın gibiydi.”

Zaïda ona cevap vermeye bile tenezzül etmeyen bir küçümsemeyle baktı.

Zencinin cüretkâr beyanı yalan değildi. Sadece André Pascal’ın tüm öğleden sonra ve akşam boyunca içip olay çıkarma ve gecenin birinde bir hanımefendiyle randevusuna yetişebilme kabiliyeti konusunda yanılmıştı. Zira André köpeğin yüksek sesli ve tehditkâr havlamasının doğruladığı gibi huzurlarındaydı. Zenci onu içeri almak üzere alelacele dışarı çıktı.

André içeri hemen girmedi; dışarıda bir müddet durup köpeğe eziyet etti ve içeride onu bekleyen daha acil işlerini hallettikten sonra hayvanı vurmak üzere dışarı çıkacağını zenciye ilettili.

André odaya girdiğinde Zaïda biraz telaşla ve heyecanla ayağa kalktı. Telèsphore oturmaya devam etti.

Pascal kısmen ayıktı. Bir önceki gün bir ara, bu özel duruma uygun giyinmek hususunda bir çaba gösterdiği

besbelliydi ama bu gayretin tüm izleri hemen hemen tamamen silinmişti. Keten kıyafeti çamurluydu, André, kendini zorlayarak sefahat âleminden kalkıp gelmiş bir adam görüntüsündeydi. Telèspore'dan biraz daha uzundu ve daha kassızdı. Birçok kadın onun daha yakışıklı bir adam olduğunu söylerdi. Ayıkken, konuşmasındaki ya da davranışlarındaki belli belirsiz zarafetin, soylu bir kana dair işaretleri ele verebileceğini tasavvur etmek kolaydı.

"Neden beni beklettin André? Biliyordun ki—" Zaïda cümlesine devam etmedi ve masaya yaslanarak ona samimi, şaşkın gözlerle baktı.

"Seni bekletmek mi Zaïda? Benim sevgili küçük Zaida'm. Böyle bir şeyi nasıl söylersin! Buraya gelmek için bir saat önce yola çıktım – o Tanrı'nın belası ihtiyar Gibson nerede?" André besbelli sarılma niyetiyle Zaïda'ya yaklaştı ama kız onu bileğinden yakaladı ve bir kol boyu uzaklıkta tuttu. André Pascal, yaşlı Gibson'u bulmak için odayı tararken gözleri Telèspore'a takıldı.

Acadia'nın varlığı onu bir hayli şaşırtmış gibiydi. Bir adım geri attı ve genç adamı dikkatle süzmeye ve etiketinde ismi yazmayan bir balmumu heykelin önündeymişçesine kendini tahminler ve varsayımlar içinde kaybetti. Bilgi almak için Zaïda'ya döndü.

"Söyle Zaïda, buna ne diyorsun? Orada oturan dangalak da kim? Onu içeri kim aldı? Ne düşünüyorsun, belasını mı arıyor?"

Telèspore hiçbir şey demedi. Zaïda'dan işaretini bekliyordu.

"André Pascal," dedi Zaïda. "Belki de gitsen iyi olur. Kıyamet gününe kadar önümde diz çöküp yalvarabilirsin, aklına koyduysan kafana da sıkabilirsin. Seninle asla evlenmeyeceğim."

"Öyle bir evleneceksin ki!"

Daha cümlesini bitiremeden André yerde boylu bo-

yunca yatıyordu. Telèsphore onu yere yıkmıştı. Andre Pascal yediği yumrukla, içinde bulunduğu ayılma sürecini tamamlamış gibi görünüyordu. Kendini toparladı ve ayağa kalkarken belindeki silaha uzandı. Gelgelelim, henüz dengesini tam sağlayamamıştı tabanca elinden kaydı ve yere düştü. Zaïda silahı aldı ve arkasındaki masanın üzerine koydu. Adil bir kavga görecekti.

Erkekleri birbirinin boğazına sarılmaya götüren vahşi içgüdü ikisinin içinde de fokurduyordu. Her ikisi de diğerini yoldan kaldırılması – eğer şartsa varlığına son verilmesi gereken bir engel olarak görüyordu. İndirilen darbeleri, sıkılan yumrukları ve kasılan kasları tutku ve kör öfke yönlendiriyordu. Ne var ki ikisi de dövüş konusunda mahir değildi.

Ateş neşeyle yanıyordu; zencinin kömürlerin üzerine yerleştirdiği çaydanlık fokurdayıp ötüyordu. Adam efendisini bulmaya gitmişti. Zaïda lambayı güvenli bir yere, şöminenin üzerindeki çıkıntıya yerleştirdi, elleri arkada masaya yaslandı.

Önündeki kavgayı durdurmak için ne sesini yükseltti ne de parmağını kıpırdattı. Hareketsizdi, dudaklarına kadar bembeyazdı yalnızca gözleri dipdiri ve alev alev yanıyor gibiydi. Bir an André'nin Telèsphore'u boğmuş olabileceğini düşündü; ama hiçbir şey söylemedi. Biraz sonra Telèsphore'un sımsıkı yumruğuyla indirdiği darbe için "ölümcül olmalı" diye düşündü fakat hiçbir şey yapmadı.

Oynak rabita tahtaları mücadele eden adamların ağırlığı altında nasıl da sallanıyor ve gıcırđıyordu! Kirişler sarsılıyordu, Zaïda bütün evin titrediğini hissetti.

Kavga şiddetli olsa da kısa sürdü ve açık kapıdan sendeleyerek çıktıkları –ya da birinin diğerini sürükleyerek çıkardığı, hangisi olduğundan Zaïda emin değildi– veranda sona ermişti. Ama bittiğini biliyordu; çünkü uzun ve mutlak bir sessizlik olmuştu. Sonra adamlardan birinin

merdivenlerden indiğini ve uzaklaştığını, arkasından bahçe kapısının çarptığını duydu. Diğer tulumcaya yürüdü, teneke kovanın suya çarpma sesi Zaïda'nın durduğu yere ulaştı. Kavganın izlerini yıkamaya çalışıyor olmalıydı.

Çok geçmeden Telèsphore odaya girdi. Şık giysileri biraz dağılmıştı, artık Acadia balosundaki erkekler, görünüşü yüzünden ona içerlemezdi.

"André nerede?" diye sordu kız.

"Gitti," dedi Telèsphore.

Zaïda pozisyonunu hiç değiştirmemişti ve şimdi ayağa kalkınca el bilekleri ağrımaya başlamıştı. Bileklerini biraz ovaladı. Artık solgun değildi; kan, yüzüne ve dudaklarına geri gelmiş ve onları kızıla boyamıştı. Elini Telèsphore'a uzattı. O da minnetle tuttu ama ne yapacağını bilemedi, yani ne yapmaya cesaret edeceğini bilemedi, dolayısıyla Zaïda'nın elini nazıkçe bırakıp ateşin yanına gitti.

"Sanırım biz de gitmeliyiz," dedi Zaïda. Telèsphore durdu ve zencinin ocağa bıraktığı kahveye fokurdayarak kaynayan sudan biraz döktü.

"Önce biraz kahve yapayım," diye teklif etti. "Hem yaşlı adam, ismi her neyse, gelene kadar beklesek iyi olur. Özür dilemeden, bir açıklama yapmadan evini bu halde bırakmak ayıp olur."

Zaïda yanıt vermedi ama itaatkâr bir tavırla masanın yanına oturdu.

Zaïda'nın fazlasıyla buyurgan ve saldırgan iradesi son birkaç saatin tedirginliğiyle uyuşmuştu. İçinde bulunduğu yanılısama onu terk etmiş, aşkını da beraberinde götürmüştü. Bunu ona ifşa eden kederin yokluğuydu. Aşk gitmişti farkındaydı ama anlamakta güçlük çekiyordu çünkü aşkın da yanılısamanın bir parçası olduğunu bilmiyordu. Hem bedenen hem ruhen yorgundu. Rahat ve gevşemiş bir halde oturmuş kahve hazırlayan Telèsphore'u izlerken huzurluydu.

Telèsphore ikisine yetecek kadar kahve demledi, yaşlı Wat Gibson gelirse diye ona da bir fincan yaptı ve bir fincan da zenci için hazırladı. Porselenlerin, şekerin ve kaşıkların köşedeki dolapta olabileceğini düşündü ve tahmininde yanılmadı.

Nihayet, Zaïda'ya, "Hadi, seni eve götüreyim," dedi. Telèsphore şalını kızın omuzlarına örtüp çenesinin altından iğnelerken Zaïda küçük bir kız gibiydi. Her nereye gidiyorsa Telèsphore'u güvenle takip etti.

Dönüş yolunda dizginler Telèsphore'un elindeydi ve midillinin kapris yapmasına izin vermeden hayvanı istikrarlı ve tempolu bir tırışta tuttu. Kız hâlâ sessiz ve durgundu; şefkatle ve biraz da gözü yaşlı, Bayou de Glazie'deki o iki yaşlı *têtes-de-mulets*'yi düşünüyordu.

Ormandan nasıl da süzülüp geçtiler! Ne kadar karanlık ne kadar ıssızdı!

"Saat kaç?" diye fısıldadı Zaïda.

Eyvah! Telèsphore saati ona söyleyemeyecekti; saati kırılmıştı fakat neredeyse ömründe ilk defa saatin kaç olduğu umurunda değildi.

AZÉLIE

Azélie bahçeyi yavaş, çekingen adımlarla geçti. Pembe bir güneş bonesi takmış, evvelki yaz dikildiğinden ona her tarafından küçük gelen rengi atmış *kaliko* bezinden bir elbise giymişti. Koltuğunun altında geniş bir metal kova taşıyordu. Eve birkaç metre kala Hint leylağı ağacının altında durdu, ara sıra başını usulca sağa sola çevirmek haricinde oldukça hareketsizdi.

Bay Mathurin üst balkondan onu gördüğünde güldü, çünkü biri fark edene veya ona soru sorana kadar orada kıpırtısız duracağını biliyordu.

Plantasyon sahibi şehirden eve yeni dönmüştü ve haliyle keyfi yerindeydi. *Le grand air*¹ dediği kırsalın boşluğuna, sükûnetine ve tarların kokusuna geri dönmekten her zamanki gibi memnundu. Gömleğinin üzerine ceket giymemişti ve beyaz kare evi çevreleyen balkonu arşınılıyordu. Aşağıda, alt odaların açıldığı taş zeminli sundurma vardı. Sundurmanın beyaz kireç boyalı geniş sütunları üst balkonu taşıyordu.

Dükkân alt katın köşesindeydi, hiçbir şekilde halka açık bir dükkân değildi, sadece Bay Mathurin'in "yardımcıları"nın ihtiyaçlarını tedarik etmek için işletiliyordu.

1. (Fr.) Muazzam hava. (Ç.N.)

"*Eh bien!* Ne istiyorsun Azélie?" diye Fransızca olarak sordu plantasyon sahibi. Kız birkaç adım ilerledi ve güneş bonesini geri iterek sevecen, iyi huylu yüzüyle yukarı, ona baktı – Bay Mathurin kızın yüzü için bir seferinde, "Günah bile çıkarmadan insanı yüce Tanrı'ya kavuşturur," demişti.

"*Bon jou' M'si Mathurin,*"¹ diye yanıtladı ve İngilizce devam etti: "Biraz et alacağım, evde hiç kalmamış."

"Peki, peki, et sana yürüyerek gelmeyecek çocuğum: Ayakları yok. Git Bay Polyte'ı bul. Orada, gölgeliğin altında at arabasını tamir ediyor." Azélie küçük, hızlı bir adımla döndü ve Bay Polyte'ı bulmaya gitti.

"Yine sen!" diye ünledi genç adam Azélie'yi görünce yapmacık bir bıkkınlıkla. Doğruldu ve aşağı doğru, kıza ve kovasına anlayan gözlerle baktı. Kahverengi, yakışıklı yüzünde parıldayan ter damlacıkları vardı. Ceketsizdi, yalnızca gömlek giymiş, pantolonunun paçalarını yüksek topuklu kaliteli çizmelerinin içine sokmuş, hasır şapkasını bir tarafa doğru epeyce yatırmıştı ve genel olarak bir *fanfaron*² havası vardı. Elini dükkânın anahtarını bulmak için arka cebine attı. Anahtar, kimi zaman aynı yerde taşıdığı tabancası kadar büyüktü. Azélie, Bay Polyte'ın uzun ve salınan adımlarına hızlı, kısa adımlarıyla ayak uydurarak onu bahçenin sık ve gür çimenlerinde takip etti.

Bay Polyte dükkânın ağır kapısını açınca, kapalı odaya istiflenmiş çeşitli malların ve erzağın keskin kokusu dışarı yayıldı. Kokudan memnun görünen Azélie, mis kokulu çiçeklerle dolu bir seraya giren insanların bazen yaptığı gibi başını kaldırdı ve havayı kokladı.

Büyük bir ışık huzmesi açık kapıdan içeri sızıyor, sa-

1. (Fr.) Günaydın Mösyö Mathurin. (Ç.N.)

2. (Fr.) Cakacı. (Ç.N.)

laş odayı aydınlatıyordu. Pencerelelerin çift kanatlı pan-jurlarının hepsi kapalıydı ve demir kancalarla içeriden sabitlenmişti.

“Pekâlâ, ne istiyorsun Azélie?” diye sordu Polyte, aceleci ve ciddi bir havayla tezgâhın arkasına geçerken. “Dalga geçecek vaktim yok. Çabuk ol. Ne istiyorsan söyle.”

Cevabı Bay Mathurin’e verdiği tıpatıp aynıydı.

“Biraz et alacağım, evde hiç kalmamış.”

Bay Polyte usanmış gibiydi.

“*Bonté!*¹ Orada siz etle ne yapıyorsunuz? Hasadı yapmadan bütün mahsulü yediğinizin farkında değil misiniz? Baban neden arada bir kesime yardım edip taze et almıyor.”

Azélie gölgesiz, tekdüze, bir çocuğunki gibi delici bir sesle cevap verdi: “Babam kesime yardım ediyor ama tuzlu et olmadan çalışamam diyor. Beslemesi gereken çok boğaz var. Hasat için adam tutması gerekiyor ve on-ları yedirmesi lazım. Sonra büyükanne var, Saturelle var, ben varım.”

“Ve kahve cezvesini her zaman ateşin köşesinde bulacaklarını bilen köydeki o uyuşuk Acadia’lılar var,” diye homurdandı Polyte.

Demir bir kancayla domuz eti varilinden küçük bir parça tuzlanmış et çıkardı, tarttı ve Azélie’nin kova-sına koydu. Sonra kız biraz kahve istedi. Polyte gönülsüzce verdi. Şeker verirken daha da isteksizdi; ve nihayet kız domuz yağı talep ettiğinde kesinlikle reddetti.

Azélie dirseklerini tezgâha dayayarak öne eğildi ve gözlerini ağzına kadar dolu raflar üzerinde gezdirdi, bir yandan çıkardığı güneş başlığıyla kendini yelpazeliyordu. Polyte, Azélie’nin varlığının, hal ve tavrının daima

1. (Fr.) Vay anasını. (Ç.N.)

tetiklediği bir sinir olma duygusuyla gözlerini onun yüzüne dikti.

Azélie'nin yüzü kıvrımlı kırmızı dudakları hariç renksizdi. Koyu renkli, büyük, masum ve merakla bakan gözleri vardı. Siyah saçlarını alnından ve şakaklarından dümdüz arkaya doğru yapıştırmıştı. Davranışlarında en ufak bir işve niyeti yoktu. Polyte bunu kendi cinsiyetine karşı kayıtsızlık işareti olarak görüyor, affedilmez buluyor ve içten içe sinirleniyordu.

"Pekâlâ Azélie, eğer görmediğin bir şey varsa, sor," diye önerdi iyi bir espri yaptığı zannederek. Ama Azélie'nin ifadesinde bunu eğlenceli bulduğuna dair hiçbir işaret yoktu. Cebinden ciddiyetle küçük bir matar çıkardı.

"Babam diyor ki, neredeyse felç eden ağırları için bir damla almasına izin verirsen..."

"Baban viski satmadığımızı gayet iyi biliyor. Bay Mathurin'in ruhsatı yok."

"Biliyorum. Eğer ona bir damla verirsiniz sizin için bir miktar iş yapmaya razı olduğunu söylüyor."

"Hayır! Katiyen olmaz!" Polyte veresiye defterine uzandı ve Azélie'ye verdiği malları yazmaya koyuldu.

Fakat Azélie'nin ihtiyaçları daha karşılanmamıştı. Tütün istedi; Polyte vermedi. Bir makara iplik; Polyte makarayı sardı, iki çubuk naneli şekerle birlikte kovasına koydu. Azélie bir şişe gazyağı istediğinde, Polyte homurdanarak razı oldu ama listenin geri kalanı için Azélie'ye beynini yormamasını söyledi zira ona başka hiçbir şey vermeyeceği kesindi. Polyte, tezgâhın üzerine istiflenmiş kutuların arkasında kalan gazyağı variline doğru gözden yitti. Onun çeyrek galonluk boş bir şişe aradığını teneke hunilerin tangirtısından anlayan Azélie yaslanmakta olduğu tezgâhtan geri çekildi.

Dükkânı terk ettiklerinde, Polyte, bahçeyi geçen kıızı

izlerken yüzünde şaşkın bir ifadeyle bir müddet kireç boyalı sütunlardan birine yaslandı. Güneş bonesini altlık şeklinde katlamış, kafasının üzerinde dengeye oturttuğu ağır kovanın altına yerleştirmişti. Yavaş, dikkatli adımlarla dimdik yürüyordu. Bir dakika evvel dükkân kapısının eşiğinde bekleyen bahçenin köpeklerinden ikisi şimdi kuyruk sallayarak ciddi bir yürüyüşle onu takip ediyordu. Polyte onları geri çağırırdı.

Kızın babası, büyükannesi ve küçük erkek kardeşi Saturelle'le beraber oturduğu kulübe plantasyon evinden bir hayli uzaktaydı ve yalnızca tamamen çiçek açmış pamuk tarlasının ötesindeki sivri çatısı bir benek gibi ayırt edilebiliyordu. Kız kısa sürede gözden kayboldu. Polyte balkonun saçağının altından çıktı ve ara verdiği işine doğru yürümeye başladı. Üst balkonda düzenli adımlarla yürüyüşüne devam eden plantasyon sahibine bir şeyler söylemek üzere geri döndü:

"Bay Mathurin, Arsene Pauché'ye veresiyeyi kesmenin vakti gelmedi mi? Ekiniyle hesabını ödemesi neredeyse imkânsız görünüyor. O lüzumsuz Little River ahalisini buraya niye alıyorsunuz? En azından ben anlamıyorum."

"Hata yaptım biliyorum, Polyte, ama *que voulez-vous?*" diye döndü plantasyon sahibi hafiften omzunu silkerek. "Burada olduklarına göre aç kalmalarına izin veremeyiz, dostum. Elinden geldiğince onları işe koş. Elzem olmayan erzağı verme, gelecek sene onları besleme ayrıcalığını bir başkasına devrederiz," diye lafını bir kahkahayla bitirdi.

"Keşke Little River'daki herkes siyah olsaydı," diye mırıldandı Polyte ağzının içinden, arkasını dönüp ağır adımlarla uzaklaşırken.

Dükkânın hemen arkasında genç adamın uyuduğu oda vardı. Orada köşede kendisine oldukça rahat bir yer yapmıştı. Kapılarına ve pencerelerine tel takmış, odasına bakan iki sütunun arasına sık, yemyeşil bir perde gibi kuzu kuyruğu sarmaşıkları dikmiş ve günün yorgunluğunun ardından içinde dinlenmekten hoşlandığı bir hamak asmıştı.

O akşam hamağa uzanmış, gün içinde olan olayları ve ertesi günün işlerini düşünüyor, yarı uyukluyor yarı düş görüyordu. Gecenin büyüüne, uzun koridordan gelen ılık, güçlü esintiye ve etrafını saran neredeyse yekpare sükûnete kendini bütünüyle teslim etmişti.

Zaman zaman zihnindeki tesadüfi düşünceler neredeyse işitilmez konuşmalara dönüşüyordu: "Keşke buradan gitse."

Köpeklerden biri geldi ve serin, nemli burnunu Polyte'in yanağına bastırdı. Hayvanın tüylü kafasını okşadı. "O kızın derdi nedir bilmiyorum," diye iç geçirdi. "Akli selim sahibi olduğuna inanmıyorum."

Uzun bir süre sonra tekrar mırıldandı. "Tanrım, keşke buradan gitse!"

Ayın kenarı pamuk tarlasının karanlık hattı üzerinde keskin, kavisli bir hançer gibi ağır ağır belirdi. Polyte ayı görünce kalktı. "Bu kadar geç olduğunu bilmiyordum," dedi kendi kendine – ya da köpeğine. Çabucak odasına girdi, az sonra yatağında derin bir uykudaydı.

Birkaç saat sonra bir şey Polyte'ı uykusundan uyandırdı – ne olduğunu bilmiyordu; duyuları onu uyandırmanın ne olduğunu bir çırpıda tespit edebilmek için fazla dağınık ve karmaşıktı. İlk başta hiç ses yoktu; sonra gelen ses o kadar belli belirsizdi ki nasıl olup da duyabildiğine hayret etti. Odasıyla dükkân arasında bir kapı vardı fakat bu kapı asla kullanılmıyordu ve hemen her zaman diğer tarafa yığılı mallar yüzünden tamamen bloke halde olur-

du. Dükkânın içinden gelen ve Polyte'in hayal meyal duyduğu sesi, çatlaklardan görebildiği ve bir kibrit ateşi gibi kısa sürede kaybolan titrek bir ışık takip etti.

Şimdi dükkânda biri olduğuna tamamen emindi. İçeri nasıl girdiğini tahmin edemiyordu çünkü anahtar, tabancası ve saatiyle birlikte yastığının altındaydı.

Elinden geldiğince ihtiyatla bir şeyler giydi, çıplak ayaklarına terliklerini geçirdi ve elinde silahı, usulca sustunlu sundurmaya çıktı.

Dükkânın panjurlarından biri açıldı. Pencerenin yanına gitti ve beklemeye koyuldu. Bunun mallarla dolu sıkışık ve karanlık dükkâna girmekten ve hırsızla beyhude olabilecek bir mücadeleye girişmekten daha emin ve daha güvenli olduğunu düşünmüştü.

Çok beklemesine gerek kalmadı. Birkaç saniye sonra açık pencereden biri bir kedi kadar çevikçe fırlayıverdi. Polyte sert bir darbeyle sersemlemişçesine geriye doğru sendeledi. İlk düşüncesi ve ilk ünlemesi, "Aman Tanrım! Az kalsın seni öldürüyordum!" oldu.

Pencereden atlayan Azélie'ydi. Bağırmadı ama Polyte'i görünce ani bir kaçma girişiminde bulundu. Polyte onu kolundan yakaladı ve sımsıkı tuttu. Silahı cebine koydu. Spazm geçiren bir adam gibi titriyordu. Taşıdığı paketleri birer birer ondan geri aldı ve dükkânın içine fırlattı. Pek fazla bir şey yoktu: birkaç paket tütün, ucuz bir pipo, birkaç olta ve öğleden sonra yanında getirdiği matara. Polyte matarayı bahçeye attı, hâlâ boştu çünkü Azélie viski fıçısının "anahtarı"nı bulamamıştı.

"Yani – yani, hırsızlık yapıyordun!" diye mırıldandı zalimce.

"Canımı acıtıyorsunuz Bay Polyte," diye sızlandı Azélie kıvranarak. Polyte elini biraz gevşetti ama onu serbest bırakmadı.

"Ben hırsız değilim," deyiverdi kız.

“Çalıyordun,” diye karşı çıktı Polyte sertçe.

“Çalmıyordum, sizin gibi kötü insanların bana vermediği ufak tefek şeyleri alıyordum. Hepiniz babama köpek gibi davranıyorsunuz. Daha geçen hafta Bay Mathurin Son Ambroise’a bir at arabası alınması için şehre adam yolladı ve o sadece bir zenci,¹ *après tout*.² Peki babam beş kuruşluk tütün isteyince ne oluyor? Hayır–Azélie monoton, tiz sesiyle bağırarak konuşuyordu. Polyte sürekli olarak, “Şişt! Sana söylüyorum! Şişt! Birisi sesini duyacak. Şişt!” dedi ve ekledi, “Dükkâna girmen yeter – içeri nasıl girdin?”

“Gazyağı vermek için kutuların arkasına geçtiğinizde panjurlardan birinin kancasını açtım,” diye açıkladı Azélie asık bir suratla.

“Seni bu yüzden Baton Rouge’a³ yollayabileceğimi bilmiyor musun?” dedi Polyte, hatasının vahametini belirtmek istercesine kızı sarstı.

“Beş kuruşluk tütün için mi!” diye inledi Azélie.

Polyte aniden elini gevşetti ve onu serbest bıraktı. Kız onun şiddetle tuttuğu kolunu gayriihtiyari ovaladı.

Ay, uzun sütun sıralarının arasına solgun ışık huzmeleri yolluyordu. Ay ışığının aydınlattığı iki sütunun arasındaydılar.

“Azélie,” dedi Polyte, “hemen buradan git; biri seni burada görebilir. Dükkândan bir şey lazım olduğunda, kendin için, baban için kim olduğu umurumda değil, benden iste. Ama dükkâna bir daha adımını atamazsın. Hemen git buradan, gidebildiğin kadar çabuk, sana diyorum!”

Azélie, Polyte’in sinirini yatıştırmak için bir şey söy-

1. İngilizce orijinal metinde aşağılayıcı bir terim olan *nigga* kullanılmış. (Ç.N.)

2. (Fr.) Sonuçta, nihayetinde. (Ç.N.)

3. (Fr.) Louisiana eyaletinin başkenti. (Ç.N.)

lemeyi denemedi bile. Arkasını döndü ve daha önce geçtiği yerden yürümeye başladı. Büyük köpeklerden biri onu takip etti. Polyte bu sefer hayvanı çağırmadı. Biliyordu ki yanında köpek varken o ıssız tarlalarda kızın başına bir şey gelmezdi.

Derhal odasına gitti, yastığının altından dükkânın anahtarını aldı. Dükkâna girdi, pencereyi sürgüledi. Her şeyi emniyete aldıktan sonra sundurmanın altındaki banka oturdu, kederliydi. Orada uzun zaman kıpırdamadan durdu. Sonra içini kemiren güçlü bir duyguya yenik düşerek yüzünü ellerinin arasına gömdü ve ağladı. Hıçkırıklarının şiddetiyle tüm bedeni sarsıldı.

O gecedен sonra Polyte, Azélie'ye umutsuzca âşık oldu. Onu isyan ettirmesi gereken eylem, tam aksine içindeki aşk alevini tutuşturmuş gibiydi. Aşkın bir aşağılanma olduğunu düşünüyordu – neredeyse kendine itiraf etmekten utandığı bir şeydi; ve biliyordu ki duygularını zapt etmesi olanaksızdı.

Artık Azélie'nin gelişini ürpererek bekliyordu. Azélie sık sık geliyordu çünkü Polyte'in ona söylediği her kelimeyi hatırlıyordu ve babasının varlığı için elzem saydığı lüksleri talep etmekte tereddüt etmiyordu. Asla dükkâna girmeye kalkışmıyor, kendi isteğiyle dışarıda bekliyor, gülüyor, köpeklerle oynuyordu. Yaptığından bir pişmanlık veya utanç duyar görünmüyordu ve besbelli, davranışının yüz kızartıcı niteliğini kavramamıştı. Polyte, Azélie'nin ahlaki duygudan tamamen yoksun bir varlık olduğunu sezdiğinde sık sık tiksintiyle ürperiyordu.

Her zaman çalışkan, hareketli biri olmuştu, asla boş durmazdı. Fakat şimdi Azélie'yi görme özlemiyle hiçbir şey yapmadan saatler geçiriyordu. İsteyken bile onu görme isteği kalbini kemiriyordu. Saturelle'in otlar arasında oynadığını ya da Arsène'in tütün tedariki artık bir sorun

teşkil etmediğinden dudaklarından nadiren ayırdığı piposunu içerek etrafta tembel tembel dolaştığını gözucuyla görmek bile bir şeydi.

Bir gün, bataklığın kıyısında Polyte hiç beklemediği bir anda Azélie'ye rastlamıştı ve onu ansızın görmenin yarattığı şoka karşı koyamamış ve kızın yüzünü öpücüklerle boğmuştu. Kız içerlememiş, huzursuz veya tedirgin olmamıştı, şipsevdi, işveli bir kız olsa böyle bir tepki verebilirdi; ama o yalnızca şaşırmış ve sinirlenmişti.

"Ne yapıyorsunuz Bay Polyte?" diye bağırdı, çırpınarak. "Bırakın beni! Bırakın!"

"Seni seviyorum, seni seviyorum, seni seviyorum!" diye kızın yüzüne tekrar tekrar kekeledi Polyte çaresizce.

"Aklınızı kaybettiniz herhalde," dedi Azélie mücalededen kıpkırmızı olmuş yüzüyle, Polyte onu bıraktığında.

"Haklısın Azélie; sanırım aklımı kaybettim," dedi Polyte ve son sürat bataklığın kıyısından yukarı tırmandı.

Bu olaydan sonra Polyte'in davranışları utanç verici bir hal aldı, bunun farkındaydı ama umursamıyordu. Bahaneler uydurup Azélie'nin eline dokunuyordu, onu yeniden öpmeye yelteniyordu ve eskisi gibi dükkâna gelebileceğini söylüyordu. Artık panjur kancasını açmaya gerek yoktu; ona ne isterse veriyordu ve daima kendi hesabına yazıyordu. Azélie onu okşamasına müsaade ediyor ama karşılık vermiyordu, görünüşe göre şimdilik Polyte'nin hayatının anlamını bu okşamalar oluştuyordu. Azélie'ye altın bir yüzük verdi.

Polyte mevsim sonunu, Arsène'in Little River'a döneceği zamanı iple çekiyordu. Azélie'den onunla evlenmesini isteyecekti, hazırlık yapmıştı. Diğerleri gidecek, Azélie onunla kalacaktı. Azélie'nin ailesinin ve çevresinin ahlak bozucu etkisi altında kaldığını düşünüyor ve onu kurtarmaya can atıyordu. Polyte, ikisi baş başa kalın-

ca onun içinde daha ince daha iyi dürtüler uyandırabileceğine inanıyordu.

Ama Polyte teklifini yaptığında Azélie ona şaşkınlıkla baktı. “Ah, *b'en non*.¹ Burada sizinle kalmayacağım Bay Polyte; babamla Little River'a gideceğim.”

Bu kararlılık Polyte'ı korkutmuştu ama inanmamış gibi yaptı.

“Şaka yapıyorsun Azélie; benimle biraz olsun ilgileniyor olman lazım. Ben hep öyle hissettim.”

“Peki ya babam *donc*?² Ah, *b'en non*.”

“Little River'da ne kadar yalnızlık çektiğini hatırlamıyor musun Azélie?” diye yalvardı Polyte. “Ne zaman Little River'ı düşünsem hüzünleniyorum – sanki bir mezarlığı düşünüyormuşum gibi. Benim için birisinin Little River'a gitmesi ölmesi gibi bir şey. Ah, oradan nefret ediyorum. Benimle kal Azélie; benden ayrılma.”

Azélie onun arzularını tastamam anladığı halde ne olumlu ne de olumsuz bir şey söyledi. Suskunluğu, Polyte'ı onun kalbini kazandığına, Azélie'nin kalmaya ve karısı olmaya karar verdiğine inandırdı; çünkü öyle umuyordu.

Serin, açık bir aralık sabahı gittiler. Uyumsuz bir ikilinin çektiği derme çatma bir arabayla Arsène Pauché ve ailesi, Little River'daki kendi eski çöplüklerine dönmek üzere Bay Mathurin'in plantasyonunu terk ettiler. Başına sardığı siyah şalla bir cadıyı andıran büyükanne arabanın en arkasında, rulo yapılmış bir şiltenin üzerine oturmuştu. Saturelle'in boncuğa benzeyen gözleri arabanın yanından etrafı gözetlerken haylazca parıltıyordu. Pembe güneş bonesinin yuvarlak, genç yüzünü tamamen sakladığı Azélie, arabayı süren babasının yanında oturuyordu.

1. (Fr.) Elbette hayır. (Ç.N.)

2. (Fr.) Öyleyse, o halde. (Ç.N.)

Polyte yoldan geçen grubu gördü. Geri döndü, aceleyle odasına gitti ve kapıyı kilitledi.

Kısa süre içinde Polyte'in dişe dokunur bir hizmetinin olmayacağı belli oldu. Bunun ilk farkına varan kendisiydi. Bir gün plantasyon sahibinin yanına gitti ve, "Bay Mathurin, birlikte yeni bir yıla başlamadan önce size istifa edeceğimi söylemem gerek," dedi. Polyte basamakların üzerinde durmuş, tırabzana yaslanmıştı. Bay Mathurin biraz yukarıda, balkondaydı.

"Tanrı aşkına neler saçmalıyorsun Polyte!" diye ünlledi şaşkınlıkla.

"Dediğim gibi, ayrılmam lazım."

"Daha iyi bir teklif mi aldın?"

"Hayır, teklif almadım."

"O halde açıklama yap dostum – açıklama yap," diye rica etti Bay Mathurin gururu biraz incinmiş gibiydi. "Eğer beni bırakıyorsan nereye gidiyorsun?"

Polyte yumuşak keçe şapkasıyla bacağına vuruyordu. "Bari, Little River'in oraya gideyim diyorum – Azélie'nin yanına," dedi.

SAYGIDEĞER BİR KADIN

Bayan Baroda kocasının, arkadaşı Gouvernail'i plantasyonda bir-iki hafta geçirmek üzere davet ettiğini öğrenince biraz kızmıştı.

Kış boyunca bol bol konuk ağırlamışlar, ayrıca zamanlarının çoğunu New Orleans'ta çeşit çeşit mutedil eğlencelerle geçirmişlerdi. Şimdi, kocasıyla baş başa, kesintisiz olarak dinlenebileceği bir zaman dilimini dört gözle beklerken, kocası Gouvernail'in bir-iki haftalığına kalmaya geleceğini bildiriyordu.

Bu adamı çok duymuş ne var ki hiç görmemişti. Kocasının üniversiteden arkadaşıydı; şimdi gazetecilik yapıyordu ve hiçbir şekilde bir cemiyet insanı veya "gecelelerin adamı" değildi. Belki de bu yüzden onunla hiç karşılaşmamıştı.

Fakat bilinçdişında ona dair bir imge oluşturmuştu. Onu uzun boylu, ince, alaycı, gözlüklü ve elleri ceplerinde hayal etmiş ve ondan hoşlanmamıştı. Gouvernail zayıf olmasına zayıftı ama ne uzundu ne de alaycı; ne gözlük takıyor ne de elleri ceplerinde dolaşıyordu. Üstelik ilk karşılaşmalarında, düşündüğünün aksine onu sevmişti.

Ne var ki ondan niçin hoşlandığını kendi kendine bir parça izah etmeye uğraştığında tatminkâr bir açıklama bulamıyordu. Onda, kocası Gatson'ın arkadaşının

sahip olduğuna dair sık sık güvence verdiği o parlak hasletlerden hiçbirini görememişti. Tam aksine, onu rahat ettirmek için sergilediği geveze teklifsizlik ve Gaston'ın samimi, tatlı dilli konukseverliği karşısında sükûnetle ve itiraz etmeden oturmuştu. Gouvernail'in ona karşı davranışları en müşkülpesent kadını bile memnun edecek ölçüde kibardı, ama onun onayını almak şöyle dursun hürmetini kazanmak için bile doğrudan, samimi bir girişimi olmamıştı.

Gouvernail plantasyona yerleştikten sonra, sundurmanın büyük Korint sütunlarından birinin gölgesinde oturmaktan ve tembel tembel purosunu içerek Gaston'un şekerkamışı yetiştiricisi olarak deneyimlerini dinlemekten hoşlanır gibiydi.

Şekerkamışı tarlasından gelen esinti onu ılık ve mis kokulu dokunuşuyla okşadığında, "İşte ben buna yaşamak derim," diye büyük bir hoşnutlukla mırıldanırdı. Yanına gelip gövdelerini dostça bacaklarına sürten büyük köpeklerle yüzgöz olmaktan da hoşlanıyordu. Gaston ona balık tutmayı ya da dışarı çıkıp *grosbec*¹ avlamayı teklif ettiğinde ilgilenmemişti.

Gouvernail'in kişiliği Bayan Baroda'nın kafasını karıştırıyor ama yine de ondan hoşlanıyordu. Doğrusu sevimli, kendi halinde bir adamdı. Birkaç gün sonra hâlâ onu daha iyi anlayamadığında artık şaşırmaktan vazgeçti ve sadece kırınglığını sürdürdü. Bu ruh hali içinde kocasını ve misafirini çoğunlukla yalnız başına bıraktı. Ardından, Gouvernail'in bu davranışına herhangi bir muhalefette bulunmadığını görünce bu sefer değirmene yaptığı miskin gezintilerde ve nehir kıyısı yürüyüşlerinde ona yoldaşlık ederek refakatini dayatmaya başladı. Gouver-

1. (Fr.) Kısa kalın boyunlu ve uzun gagalı bir ispinoz türü. (Ç.N.)

nail'in bilinçsizce kendini sarmaladığı ketumluğu ısrarla delmeye çalıştı.

"Arkadaşın ne zaman gidiyor?" diye sordu bir gün kocasına. "Kendi adıma, beni korkunç yoruyor."

"En fazla bir hafta daha burada, hayatım. Anlamıyorum; sana hiç sorun çıkarmıyor."

"Hayır çıkarmıyor. Sorun çıkarsaydı yani diğer arkadaşların gibi olsaydı onu daha fazla severdim; onun rahatı ve keyfi için plan yapmak zorunda kalsaydım."

Gaston karısının güzel yüzünü ellerinin arasına aldı ve kederli gözlerine gülerek ve şefkatle baktı. Birbirlerinin arkadaşlığından memnun bir halde, Bayan Baroda'nın giyinme odasında kişisel bakımlarıyla ilgileniyorlardı.

"Sürprizlerle dolusun *ma belle*," dedi Gaston, karısına. "Belli koşullarda nasıl davranacağından ben bile emin olamıyorum." Onu öptü ve kravatını bağlamak üzere aynaya döndü.

"İşte," diye devam etti, "zavallı Gouvernail'i ciddiye alıyor ve onun hakkında telaşlanıyorsun, bu onun en son arzulayacağı ya da bekleyeceği şey."

"Telaşmış!" diye kızgınlıkla içerledi Bayan Baroda. "Saçmalık! Nasıl böyle bir şey söylersin? Telaşmış! Ama sen onun zeki biri olduğunu söylemiştin."

"Evet öyle. Ama zavallı adam çok çalışmaktan bitap düşmüş durumda. O yüzden buraya gelip dinlenmesini teklif ettim."

"Fikirleri olan bir adam derdin," diye çıkıştı ödün vermeden Bayan Baroda. "En azından ilginç biri olmasını bekliyordum. Sabahleyin baharda giyeceğim kıyafetlerimi tadil ettirmek için şehre gidiyorum. Bay Gouvernail gittiğinde bana haber ver; Octavie Teyzemlerde olacağım."

O gece Bayan Baroda çakıl patikanın kıyısındaki yeşil meşe ağacının altında bir banka oturdu.

Düşüncelerinin ya da niyetlerinin bu kadar karmaşık olduğu bir başka zamanı asla hatırlamıyordu, tüm bunlardan belirgin bir şekilde sabah evi terk etmek ihtiyacı dışında bir sonuç çıkaramıyordu.

Bayan Baroda birinin çakıl patikadaki ayak seslerini duydu; fakat karanlıkta yalnızca yanan bir puronun kırmızı ucunu ayırt edebildi. Gelenin Gouvernail olduğunu biliyordu çünkü kocası tütün içmezdi. Fark edilmeyi umdu ama beyaz elbisesi onu ele verdi. Gouvernail purosunu attı ve Bayan Baroda'nın onun varlığından rahatsız olabileceğine ihtimal vermeden yanına oturdu.

"Kocanız bunu size getirmemi istedi Bayan Baroda," dedi, ona başına ve omuzlarına ara sıra örttüğü ince, beyaz eşarbi uzatırken. Bayan Baroda eşarbi aldı, mırıldanarak teşekkür etti ve kucağına koydu.

Gouvernail bu mevsimde gece havasının tehlikeli etkileri üzerine sıradan bir yorumda bulundu sonra bakışlarını karanlığa uzanırken kısmen kendi kendine mırıldandı:

"Güney rüzgârlarının gecesi
büyük birkaç yıldızın gecesi
Kıpırtısız, boynu bükük gece—"1

Geceye yapılan bu serenada Bayan Baroda bir yanıt vermedi, sahiden de kendisine hitaben yapılmamıştı.

Gouvernail hiçbir bakımdan çekingen bir adam sayılmazdı çünkü doğallığını kolayca yitiren biri değildi. Suskun dönemleri mizacından değil ruh halinden kaynaklanıyordu. Burada, Bayan Baroda'nın yanında otururken sessizliği şimdilik eriyip gitmişti.

Dinlemesi keyifsiz olmayan alçak bir sesle, ağır ağır,

1. Yaşadığı dönemde ahlaksız şiirler yazdığı suçlamasıyla yaygın olarak eleştirilen Walt Whitman'ın "Song of Myself" adlı şiiri. (Ç.N.)

serbestçe ve teklifsizce konuşuyordu. Gaston ve onun birbirleri için çok şey ifade ettikleri eski üniversite günlerinden, güçlü, kör hırslara ve büyük hedeflere sahip oldukları günlerinden bahsetti. Şimdiyse ona kalan, mevcut düzene gösterdiği felsefi bir rızaydı – tek arzusu, ara sıra şu andaki gibi ufak tefek, saf hayat esintileri bulabildiği bir hayata izin verilmesiydi.

Bayan Baroda'nın zihni Gouvernail'in ne dediğini sadece bulanık bir şekilde kavradı. O an için fiziksel varlığı baskındı. Onun kelimelerini düşünmüyor, sesinin renklerini içine çekiyordu. Karanlıkta elini uzatmak ve hassas parmak uçlarıyla yüzüne ya da dudaklarına dokunmak istedi. Ona sokulmak ve eğer saygıdeğer bir kadın olmasaydı yapabileceği gibi yanağına doğru fısıldamak istedi –ne fısıldayacağı umurunda değildi–.

Ona yaklaşma dürtüsü kuvvetlendikçe Bayan Baroda, ondan daha da uzaklaştı. Hareketinin ziyadesiyle büyük bir kabalık olarak algılanmayacağı ilk anda ayağa kalktı ve onu orada yalnız bıraktı.

Bayan Baroda daha eve varmadan Gouvernail yeni bir puro yakmış ve geceye yaptığı serenadı sonlandırmıştı.

Bayan Baroda –aynı zamanda arkadaşı da olan– kocasına onu tesiri altına alan bu çılgınlıktan söz etmek için büyük bir istek duyuyordu. Ama bu arzuya boyun eğmedi. Saygıdeğer olmanın yanı sıra hassas da bir kadındı ve biliyordu ki hayatta bazı muharebelere yalnız girilirdi.

Sabahleyin Gaston uyandığında karısı gitmişti. Şehre giden ilk trenlerinden birine binmişti. Gouvernail evini terk edene kadar da dönmedi.

Ertesi yaz onu tekrar ağırlamaktan söz açıldı. Yani, Gaston çok arzuluydu ama arzusu karısının yoğun muhalefetine yenik düştü.

Gelgelelim yıl sona ermeden Bayan Baroda, bizzat

kendisi Gouvernail'in yeniden onları ziyarete gelmesini önerdi. Kocası teklifin ondan gelmesine şaşırmış ve son derece hoşnut olmuştu.

“Nihayet ona duyduğun antipatinin üstesinden gelmene memnun oldum *ch re amie*¹; bunu hakikaten hak etmiyordu.”

“Oh,” dedi neşeyle Bayan Baroda kocasının dudaklarına uzun, sevecen bir öpücük kondurduktan sonra, “her şeyin üstesinden geldim. Göreceksin. Bu sefer ona çok iyi davranacağım.”

1. (Fr.) Sevgili dostum. ( .N.)

BİR SAATİN ÖYKÜSÜ

Bayan Mallard'ın kalp sorunları olduğu bilindiğinden kocasının ölüm haberi ona son derece temkinli bir dille iletildi.

Kesik kesik cümlelerle, yarı saklı yarı açık ipuçlarıyla ona kocasının öldüğünü söyleyen kız kardeşi Josephine olmuştu. Kocasının arkadaşı Richards da orada, Josephine'nin yanındaydı. Demiryolu felaketinin bilgisi, "ölenler" in listesiyle birlikte gazete ofisine ulaştığında Richards oradaydı ve Brently Mallard'ın ismini listenin en tepesinde görmüştü. Richards sadece haberin doğruluğunu ikinci bir telgrafla teyit edecek kadar beklemiş ve üzücü haberi daha az ihtiyatlı daha az hassas bir başka arkadaştan evvel vermek için acele etmişti.

Bayan Mallard aynı hikâyeyi dinleyen çoğu kadının aksine, insanı felce uğratıp kendisine anlatılanların anlamını kabullenmesini engelleyen bir acz içinde değildi. Derhal, aniden ve ölçüsüzce kendini bırakıp kız kardeşinin kollarında ağlamaya başlamıştı. Yas fırtınası kendini tükettiğinde yalnız başına odasına gitmiş, peşinden kimsenin gelmesine izin vermemişti.

Açık pencerenin önünde rahat, geniş bir koltuk duruyordu. Bayan Mallard bedenini aşağı çeken ve ruhuna da sirayet etmiş benzeyen fiziksel bir tükenmişlikle koltuğa gömüldü.

Evinin önündeki açık meydana ilkbaharın canlılığıyla kıpırdanan ağaçların tepelerini görebiliyordu. Havada yağmurun lezzetli esintisi vardı. Aşağıdaki sokakta bir seyyar satıcı bağırarak sattığı malları duyuruyor, sayısız serçe saçaklarda ötüşüyordu. Bayan Mallard uzaklarda söylenen bir şarkının notalarını hayal meyal duyabiliyordu.

Batıda, penceresinin karşısına toplanmış birbiri üzerine yığılı bulutlara rağmen yer yer mavi gökyüzünün görüldüğü boşluklar vardı.

Başı arkaya, koltuğun minderine dayalıydı, tıpkı ağlayarak uykuya dalan ve rüyasında hıçkırmaya devam eden bir çocuk gibi ara ara boğazını yoklayıp onu sarsan hıçkırıklar haricinde oldukça hareketsiz oturuyordu.

Bayan Mallard gençti, hatlarında kendini tutmanın ve hatta bir miktar direncin izleri okunan güzel ve sakin bir yüzü vardı. Ama şimdi, uzaktaki mavi gökyüzü parçalarından birine sabitlenmiş gözlerine donuk bir bakış yerleşmişti. Bu, düşünceli değil, tersine zekânın yönlendirdiği düşüncenin askıya alındığını anlatan bir bakıştı.

Bir şey yaklaşıyor ve o bunu korkuyla bekliyordu. Neydi bu? Bilmiyordu, isimlendiremeyeceği kadar muğlak ve uçucuydu. Ama onu hissediyordu, gökyüzünden sızıyor, seslerin, kokuların, havayı dolduran renklerin arasından ona uzanıyordu.

Şimdi göğsü düzensiz, telaşlı bir ritimle inip kalkıyordu. Onu ele geçirmek üzere yaklaşan bu şeyi tanımaya başlamıştı ve onu iradesiyle geldiği yere geri yollamaya çabalıyordu – beyaz narin ve kudretsiz elleriyle.

Kendini bıraktığında, hafifçe aralık dudaklarının arasından fısıltıyla bir kelime döküldü: Tekrar tekrar mırıldandı: “Özgür, özgür, özgür!” Gözlerindeki boş bakış ve korku ifadesi yok oldu. Gözleri keskin ve parlaktı. Nabzı süratle atıyordu ve damarlarında av peşindeki ta-

zılar gibi dolaşan kan, bedeninin her santimini ısıtmış ve gevşetmişti.

Onu saranın canavarca bir sevinç olup olmadığını merak dahi etmedi. Berrak ve yüksek algısı sayesinde bu düşünceyi abes buldu ve zihninden uzaklaştırdı.

Biliyordu ki o şefkatli, yumuşak elleri ölümle kavuşmuş görünce yeniden ağlayacaktı; ona sevgiden başka hiçbir hisle bakmamış o yüzü hareketsiz, gri ve cansız görünce yeniden ağlayacaktı ama Bayan Mallard, o acı ânın ötesinde, mutlak olarak ona ait uzun yıllarla dolu bir gelecek gördü ve onu kucaklamak için kollarını açtı.

Önündeki o yıllar boyunca başka birisi için değil kendisi için yaşayacaktı. Erkeklerin ve kadınların bir benzerine kendi iradelerini dayatmayı hak görmelerinden doğan o kör ısrar, onun güçlü iradesini bükemeyecekti. Bu kısa aydınlanma ânında gördü ki iyi niyet ya da zulmetme niyeti, eylemin suç niteliğini değiştirmiyordu.

Yine de onu sevmişti – zaman zaman. Genellikle sevmemişti. Ne önemi vardı! Aşk, o çözülmemiş gizem, kendi kendinin efendisi olmanın karşısında neydi ki! Apansız fark etmişti ki ödün vermeyen bir benliğe sahip olmak varlığının en güçlü dürtüsüydü.

“Özgür, ruhen ve bedenen özgür!” diye fısıldamaya devam etti.

Josephine kapalı kapının önünde diz çökmüş dudaklarını anahtar deliğine dayamış, içeri girebilmek için ona yalvarıyordu. “Louise, kapıyı aç! Yalvarırım, kapıyı aç – kendini hasta edeceksin. Ne yapıyorsun Louise? Tanrı aşkına kapıyı aç.”

“Git buradan. Kendimi hasta etmiyorum.”

Hayır, Bayan Mallard, o açık pencereden hayat iksirinin ta kendisini içine çekiyordu.

Arzuları kontrolden çıkmış, önündeki günlere yayılıyordu. Bahar günleri, yaz günleri, her türden gün ona

ait olacaktı. Uzun bir ömrü olması için kısa bir dua etti. Daha dün hayatının uzun olabileceğini bir ürpertiyle düşünmüştü.

Nihayet ayağa kalktı ve kız kardeşinin bıktırıcı ısrarlarına boyun eğerek kapıyı açtı. Gözlerinde alev alev bir utku vardı. Zafer tanrıçası gibi kayıtsızca yürüyordu. Kız kardeşinin belini kavradı ve ikisi beraberce merdivenleri indiler. Aşağıda Richards onları bekliyordu.

Birisi anahtarla ön kapıyı açıyordu. Kapıdan giren, seyahatten yorgun düşmüş, bavulunu ve şemsiyesini ağırbaşlılıkla taşıyan Brently Mallard'dı. Kaza mahallinde değildi, hatta bir kaza olduğunu bilmiyordu dahi. Josephine'in tiz çılgınlığına ve karısı onu görmesin diye Richards'ın hızla önüne atılışına hayretle bakmıştı.

Ama Richards geç kalmıştı.

Doktorlar geldiğinde, Bayan Mallard'ın bir kalp hastalığından öldüğünü söylediler – ölümcül bir sevinçten.

BİR ÇİFT İPEK ÇORAP

Küçük Bayan Sommers'ın eline bir gün, beklenmedik şekilde on beş dolar geçti. Bu para ona çok büyük bir meblağ gibi göründü. Paranın yıpranmış, eski *porte-monnaie*'sinde¹ yarattığı dolgunluk ve şişkinlik ona yıllardır hissetmediği bir saygınlık duygusu verdi.

Yatırım konusu kafasını fazlasıyla kurcalıyordu. Bir-iki gün boyunca rüyadaymış gibi bir ruh haliyle dolaştı ama zihni düşüncelerle ve hesaplarla meşguldü. Acele hareket etmek, sonradan pişman olacağı bir şey yapmak istemiyordu. Gecenin geç saatlerinde, yatağında uyanık yatar ve planlarını gözden geçirirken parayı kullanmanın makul ve akıllıca bir yolunu bulduğunu düşündü.

Janie'nin ayakkabıları için genellikle ayrılan paraya bir-iki dolar eklenmeliydi, böylece normalden hatırı sayılır bir süre daha uzun dayanmaları sağlanabilirdi. Öğlanlara, Janie'ye ve Mag'e yeni gömlekler dikmek için şu kadar ve şu kadar metre perkal satın alacaktı. Ustalıkla yamayarak eskilerle idare etmek niyetindeydi ama şimdi gerek kalmamıştı. Mag'in bir başka elbisesi olmalıydı. Mağaza vitrinlerinde harikulade desenler ve hakikaten

1. (Fr.) Bozuk para cüzdanı. (Ç.N.)

hesaplı fiyatlar görmüştü. Üzerine, yeni çoraplara –her birine ikişer çift– yetecek kadar para artardı ki bu da uzun bir süre onu tamirattan kurtarırdı! Oğlanlara kep, kızlara da denizci şapkası alacaktı. Küçük yavrularını hayatlarında bir kez olsun giyilmemiş, şık ve yeni kıyafetler içinde hayal etmek onu heyecanlandırırdı, gözünü kırpmadan ve içi kıpır kıpır sabahı beklemesine neden oldu.

Komşuları bazen küçük Bayan Sommers'ın, Bayan Sommers olmayı henüz aklından bile geçirmezken tadını çıkardığı bazı “daha iyi günler”den bahsederlerdi. O ise bu tarz kasvetli geçmiş muhasebelerine kendini kaptırmazdı. Onun geçmişe ayıracak vakti –bir saniyesi bile– yoktu. Şimdiki zamanın ihtiyaçları tüm gücünü emiyordu. Geleceğin renksiz, sıska bir canavara benzeyen imgesinden dehşete kapıldığı zamanlar oluyordu ama bereket versin ki yarın, geldiğinde bugüne dönüşüyordu.

Bayan Sommers hesaplı alışverişin önemini bilirdi; saatlerce ayakta durmaktan yorulmaz, maliyetinin altına satılan arzu nesnesine santim santim yaklaşırdı. Mecbur kalırsa yolunu dirsekleriyle açardı; bir malı sımsıkı kavramayı ve ne kadar beklemesi gerekirse gereksin sırası gelene kadar ona sabır ve kararlılıkla yapışmayı öğrenmişti.

Ama o gün biraz halsiz ve yorgundu. Hafif bir öğle yemeği atıştırmıştı – hayır! Şimdi düşününce, çocukları doyurma, etrafı toplama ve alışveriş yarışına hazırlanma telaşı içinde yemeği tamamen unutmuştu!

Nispeten تنها bir tezgâhın önündeki döner tabureye oturmuş, gömleklik kumaş ve desenli patiska siperlerini kuşatma altında tutan gayretkeş kalabalığın arasına dalmak için kuvvet ve cesaret topluyordu.

Tüm gücünü tüketen bir bitkinlik bedenini sarmış ve Bayan Sommers elini amaçsızca tezgâhın üzerine dayamıştı. Eldiven takmamıştı. Elinin fazlasıyla teskin edici, dokunması fazlasıyla keyifli bir şeyle karşılaştığının

yavaş yavaş farkına vardı. Başını eğince elinin bir ipek çorap yığınının üzerinde durduğunu gördü. Yığının yanındaki etiket çorapların iki buçuk dolardan bir dolar doksan sekiz cent'e düştüklerini ilan ediyordu; tezgâhın arkasında duran genç bir kız, ipek çorap koleksiyonlarını incelemek isteyip istemeyeceğini sordu. Bayan Sommers elmaslarla kaplı bir taca bakması istenmişçesine gülümsedi. Fakat yumuşacık, parlak, kaliteli şeyleri –şimdi her iki eliyle birden– okşamayı sürdürdü. Çorapların parıltısını görmek, parmaklarının arasından yılan gibi kayışını hissetmek için onları havaya kaldırdı.

Solgun yanaklarına ansızın iki telaşlı al oturdu. Başını kaldırıp kıza baktı.

“Bunların arasında otuz dokuz numara var mıdır?”

Sayısız otuz dokuz numara vardı. İşin aslı, diğer tüm numaralardan daha fazla otuz dokuz vardı: burada açık mavi bir çift, şurada eflatun bir çift, simsiyah olanlar, taba renginin ve grinin çeşitli tonlarındakiler. Bayan Sommers siyah bir çift seçti ve onları uzun uzun ve yakından inceledi. Çorapların dokusunu inceler gibi yaptı, tezgâhtar çorapların kusursuz olduğu konusunda güvence verdi.

“Bir dolar doksan sekiz cent,” diye yüksek sesle düşündü Bayan Sommers. “Pekâlâ, bu çifti alacağım.” Kıza beş dolarlık bir banknot verdi, paketini ve para üstünü beklemeye koyuldu. Ne kadar da küçük bir paketti. Eski püskü alışveriş torbasının derinliklerinde kaybolmuş gibiydi.

Bayan Sommers bu alışverişinden sonra ucuzluk bölümüne doğru ilerlemedi. Onu üst kata, kadınlar için bekleme odalarının bulunduğu alana çıkaran asansöre bindi. Burada kuytu bir köşede pamuk çoraplarını yeni aldığı ipek çoraplarla değiştirdi. Derin derin düşünmüyordu; ne kendini ikna etmeye ne de eyleminin ardındaki dürtüye tatminkâr bir açıklama bulmaya çalışıyordu.

Şimdilik, zahmetli ve yorucu zihinsel faaliyetine ara vermiş, hareketlerini yönlendiren ve onu sorumluluktan azleden mekanik bir dürtüye teslim olmuştu.

İpeğin cildine dokunuşu ne kadar da güzeldi! Yumuşak koltuğa bir süre yayılmak ve lüks kumaşın tadını çıkarmak istedi. Biraz oturduktan sonra ayakkabılarını giydi, pamuk çoraplarını rulo yapıp çantasına attı. Bunu yaptıktan sonra doğruca ayakkabı bölümüne geçti, oturdu ve kendisiyle ilgilenilmesini bekledi.

Müşkülpesentti, satıcı onu çözememiş, ayakkabılarıyla çoraplarını bağdaştıramamıştı. Kolayca memnun olmuyordu. Eteklerini kaldırdı; cilalı, sivri burunlu botlara bakarken ayaklarını bir tarafa başını diğer tarafa çevirdi. Ayağı ve ayak bileği çok güzel görünüyordu. Botları kendine ait ve kendinin bir parçası olarak göremiyordu. Kusursuz ve şık bir uyum istiyordu, ona yardım eden delikanlıya tam olarak arzuladığını aldığı müddetçe fiyatın bir-iki dolar artmasını umursamayacağını söyledi.

Bayan Sommers eldiven takmayalı uzun zaman olmuştu. Nadiren bir çift satın aldığında hep "indirim"den o kadar ucuza alırdı ki eline oturmasını beklemek gülünç ve mantıksız olurdu. Şimdi eldiven tezgâhının minderine dirseğini dayamıştı. Güzel, hoş ve genç bir yaratık, yumuşak ve hünerli dokunuşuyla oğlak derisinden uzun bir eldiveni Bayan Sommers'ın eline geçirdi ve özenle düğmelledi. Her ikisi de küçük simetrik eldivenli elin güzelliğini takdir ederken bir anlığına kendilerini unuttular. Fakat paranın harcanabileceği başka yerler vardı.

Sokağın biraz aşağısındaki bir gazete bayinin vitrininde kitaplar ve dergiler yığılıydı. Bayan Sommers başka keyifli âdetleri de olduğu eski günlerde okumaya alışık olduğuna benzer iki adet pahalı mecmua satın aldı. Onları paketlemeden taşıdı. Kavşaklarda eteklerini olabildiğince kaldırdı. Çorapları, ayakkabıları ve eline tam

oturan eldivenleri tavrında harikalar yaratmıştı – ona güven aşılamış ve bir aidiyet duygusu vermişti, iyi giyimli çoğunluğun bir parçasıydı.

Karnı çok açtı. Bir başka zaman olsa eve varana kadar açlığa dayanır, orada kendisine bir fincan çay demler ve ne varsa onları atıştırırdı. Ne var ki onu yönlendiren dürtü böyle bir düşünceyi aklına getirmesine göz yummayacaktı.

Köşede bir restoran vardı. Asla kapısından girmemişti. Zaman zaman, önünden geçerken tertemiz damasko masa örtüleri, ışıldayan kristaller ve zevk sahibi insanlara hizmet eden hafif adımlarla yürüyen garsonlar gözüne ilişirdi.

İçeri girdiğinde, biraz korktuğunun aksine görüntüsü ne şaşkınlık ne de afallama yarattı. Küçük, boş bir masaya oturdu, kibar bir garson siparişini almak için masasına yaklaştı. İsraf peşinde değildi; canı güzel, leziz bir şeyler atıştırmak istiyordu. Yarım düzine *blue-point*¹, bir bütün pırzola ve yanında tere, tatlı bir şey –mesela bir *crème-frappée*– bir kadeh Ren vadisi şarabı ve hepsinin üzerine de bir fincan kara kahve.

Siparişini beklerken acele etmeden eldivenlerini çıkardı ve yanına koydu. Sonra eline dergilerden birini aldı, sayfaları bıçağının küt tarafıyla keserek göz gezdirmeye başladı. Her şey son derece hoştu. Masa örtüsü pencereden görüldüğünden de temizdi, kristal bardaklar daha da ışıltılıydı. Etrafta onu fark etmemiş sessiz hanımlar ve beyler oturuyor, onunki gibi küçük masalarda öğle yemeklerini yiyorlardı. Yumuşak, hoş bir müzik duyuluyor ve pencereden içeri hafif bir esinti yayılıyordu. Bayan Sommers yemeğinden bir-iki lokma aldı, bir-

1. (İng.) Long Island, Blue Point'ten çıkan bir istiridye türü. (Ç.N.)

kaç satır okudu, roze şaraptan bir yudum içti ve ipek çoraplarının içinde ayak parmaklarını oynattı. Garsona parayı saydı ve tepsisinin üzerine fazladan bir madenî para bıraktı, bunun üzerine garson kraliyet ailesine mensup bir prensesin huzurundaymış gibi önünde eğildi.

Çantasında hâlâ para vardı ve bu sefer aklını çelen şey, karşısına bir matine afişi biçiminde çıktı.

Bayan Sommers biraz geç kalmıştı, tiyatro salonuna girdiğinde oyun başlamıştı. Salon ona hıncahınç dolu göründü. Ama ara ara boş koltuklar vardı. Kendisine, vakit öldürmeye ve şatafatlı kıyafetlerini sergilemeye gelmiş şıkır şıkır giyimli kadınların arasında bir koltuk gösterildi. Salonda oyunla ve oyunculuk dışında bir şeyle ilgilenmeyen başkaları da vardı. Fakat etrafına Bayan Sommers'ın gösterdiği alakayı gösteren kimsenin olmadığı rahatça söylenebilirdi. Bayan Sommers büyük bir ilgiyle oyuncular ve seyircileri bütünüyle içine çekti ve hepsinin tadına vardı. Komediye güldü. Ve ağladı – o ve yanındaki gösterişli kadın trajediye ağladılar; oyun hakkında biraz lafladılar. Gösterişli kadın zar gibi ince, parfümlü, kare bir dantel mendile gözlerini sildi, burnunu çekti ve küçük Bayan Sommers'a şeker kutusunu uzattı.

Oyun bitmişti, müzik durdu, kalabalık salonu terk etti. Bir rüyanın sona ermesi gibiydi adeta. İnsanlar her yöne dağıldılar. Bayan Sommers sokağın köşesine gitti ve trolleybüsü bekledi.

Karşısında oturan keskin bakışlı adam onun küçük solgun yüzünü inceler gibiydi. Gördüğünü anlamlandıramadığı için şaşkındı. Doğrusu, hiçbir şey görmüyordu – meğer ki trolleybüsün hiçbir yerde durmamasını, son-suza kadar gitmesini dileyen dokunaklı bir arzunun, şiddetli bir özlemin farkına varabilecek kadar yetenekli bir büyücü değilse.

Amerikalı yazar Kate Chopin'in dokuz kısa öyküsünden oluşan bu kitaptaki hikâyelerin neredeyse tamamı, Kanada'nın Acadia (bugünkü Nova Scotia) kırsalında ya da Acadia halklarının göç ettiği Louisiana'da geçer ve Fransızca konuşan Acadia, Creole ve Cajun halklarının yaşıntısına odaklanır.

Chopin'in bu kısa öykülerindeki kadın karakterler içlerindeki tutkuyu keşfetme, kabullenme ve duygularına teslim olma yetenekleriyle yazarın kült romanı **Uyanış**'ın başkarakteri Edna'nın öncülüdürler. Her seferinde karar veren, harekete geçen, inisiyatifi alan, olayların seyrini değiştiren bu kadın karakterler aynı yaratıcıları gibi, kaleme alındıkları döneme göre zamanlarının ötesinde istisnai bir zihinsel özgürlüğe ve cesarete sahipler.

#kısasklasikler #amerikanklasikleri #feminizm #kadın #özgürlük #başkaldırı

Kapak illüstrasyonu: Mehmet Şakir Kış

8,5 TL

canyayinlari.com | f | t | canyayinlari

öykü

ISBN 978-975-07-5142-4

9 789750 751424